

Değerli balıkçılar ve sektör paydaşları; Balıkçının Gazetesi'nin bu sayısında sizlere, son dönemlerde yaşanan sorunlar nedeniyle balıkçılar açısından önemi bir kez daha gündeme gelen balıkçı barınaklarına değinmek istiyorum. **Dr. Ercan ERDEM Sayfa 12>**

Uluslararası Kooperatifler Birliği'nin en eski ve büyük dört kıta örgütünden biri olan Cooperatives Europe 2025 yılı Genel Kurulu Programı 1-3 Haziran 2025 günü OR-KOOP'un ev sahipliğinde Antalya'da gerçekleştirildi. OR-KOOP/Ünal ÖRNEK **Sayfa 5>**

Bulunduğumuz coğrafya nedeniyle hem siyasi, hem de ekolojik ciddi tehditlerle karşı karşıyayız. Bu durum politik, ekonomik ve sosyal açıdan birçok alanda giderek büyüyen sıkıntılara neden oluyor. **Dr. Erhan EKMEN Sayfa 2>**

AĞUSTOS 2025
Yıl:10 Sayı:32

SÜR-KOOP HABER

balıkçının gazetesi

SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİ MERKEZ BİRLİĞİ

www.sur.coop | Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği Yayın Organı | Ücretsizdir

Bakan Yumaklı, Balıkçılarla Buluştu

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, İstanbul programı kapsamında Samatya Balıkçı Barınağı'nda balıkçılarla bir araya geldi.

Ziyareti çerçevesinde barınaktaki sergiyi ve Balık Müzesi'ni de gezen Yumaklı, burada yaptığı açıklamada tüm kararları sektörle istişare ederek, konuşarak aldıklarını belirterek, uygulamaları hem gözden geçirdiklerini hem de düzenleme ve geliştirme ihtiyacı olan hususlarda mutlaka konuştuklarını söyledi.

Balıkçılık sektörünün son derece önemli bir sektör olduğuna işaret eden Bakan Yumaklı, şunları kaydetti:

"Bu sektörün özellikle son yıllarda 2 milyar dolara dayanan bir ihracat potansiyeli olduğunu düşünürsek ülkemiz açısından ne derece önemli bir sektör olduğunu, hem geleneksel olarak hem de ülkemizin bir değeri olarak bizler için ne anlam ifade ettiğini de ortaya koymuş oluruz. Koruma-kullanma dengesi son derece önemli. Bunu sağlayabilmek için de işin akademik, bilimsel, uygulama ve pratik tarafını bir araya getirip, harmanlanarak kararlarımıza baz teşkil etmesini önemsiyoruz. Üretim planlaması, Bakanlığımızda bitkisel üretimde, hayvansal üretimde olduğu gibi su ürünlerinde de 2024 yılının başından itibaren yürürlüğe

girmiş oldu. Planlı avcılık açısından 2024-2025 dönemi son derece önemli bir dönem, önemli bir sezon bizim için. Özellikle 7 avcılık türü planlamaya dahil edildi, 4 tür daha dahil edilerek avcılıkla alakalı bütün başlıkların neredeyse üçte ikisini planlamanın içerisine dahil etmiş olacağız. Son dört ilave edilecek olan tür, kalkan, kılıç, albakor ve kerevit."

"Müsilaj Sebebiyle Gelir Kaybına Uğrayan Küçük Ölçekli Balıkçıların Mağduriyetlerinin Giderilmesi İçin Çalışıyoruz"

Su ürünlerine son 23 yılda 25 milyar liralık destek aktarıldığını ifade eden Bakan Yumaklı, balıkçıların her zaman yanında olduklarını söyledi.

"Özellikle küçük ölçekli balıkçı gemilerine son 7 yıldır destek veriyoruz. Şu ana kadar 650 milyon lira civarında bir destek söz konusu oldu. 2025 yılı için buradan da bir müjde verelim; 131 milyon liralık destek bu ay sonu itibarıyla balıkçılarımızın hesabına yatmış olacak." diyen Yumaklı, desteğin hayırlı olması temennisinde bulundu. **Haberin Devamı Sayfa 6>**

2025-2026 Balıkçılık Sezonu: Vira Bismillah!

Değerli balıkçı kardeşlerim, kıymetli deniz dostları;

Her yıl olduğu gibi bu sene de bir sezonun bitişiyse başlayan hazırlık telaşı, takvimlerin 1 Eylül'ü göstermesiyle birlikte yerini "Vira bismillah" heyecanına bırakıyor. 2025-2026 avcılık sezonunun açılışını yapmak üzere gün sayıyoruz. Bakanlığımızın öncülüğünde, valiliklerimiz ve il müdürlüklerimiz tüm illerde hummalı bir çalışma yürütüyor. Limanlarımızda, teknelerimizde, kooperatiflerimizde adeta bir bayram havası

Ramazan ÖZKAYA
SÜR-KOOP Genel Başkanı

var. Bu yıl sezon açılışımızı sadece bir tören değil, aynı zamanda deniz kültürümüzü, mesleğimizin onurunu ve birlik beraberliğimizi yansıtan bir şenlik havasında gerçekleştireceğiz.

Bu sezona, bizler için anlamı büyük bir yenilikle başlıyoruz. Yıllardır dile getirdiğimiz, ilgili kurumlara defalarca ilettiğimiz bir talebimiz nihayet karşılık buldu: 15 Ağustos itibarıyla daha önce sadece olta ve çaparılarla avlanmasına izin verilen palamutların uzatma ağları ile de avcılığı serbest bırakıldı. **Sayfa 6>**

Tarım ve Orman Bakan Yardımcımız Ebubekir Gizligider ve Genel Müdürümüz Turgay Türkyılmaz'dan SÜR-KOOP Merkez Birliğimize Ziyaret

23 Temmuz 2025 tarihinde, Tarım ve Orman Bakan Yardımcımız Sayın Ebubekir Gizligider ve Genel Müdürümüz Sayın Turgay Türkyılmaz'dan Sür-Koop Merkez Birliğimize ziyarette bulunmuşlardır.

Ziyarette, kendilerine sektörümüzle ilgili güncel konularda bilgilendirme yapma ve taleplerimizi aktarma fırsatı bulduk.

Nazik ziyaretleri ve sektörümüze gösterdikleri yakın ilgi ve çözümçül yaklaşımları için kendilerine teşekkür ederiz.

SÜR-KOOP E-KÜTÜPHANE

www.surkoopkutuphane.org

Bir Tıkla Ulaş!

Sorun; Balıkçılık Çözüm; Deniz Koruma Alanları mı?

Prof. Dr. Vahdet ÜNAL
Ege Üniversitesi
Su Ürünleri Fakültesi

"David Attenborough ile Okyanus" okyanusların önemini ve karşı karşıya oldukları tehditleri inceleyen 2025 yapımı bir belgesel film.

Prof. Dr. Vahdet Ünal, filmin özellikle iki hususa vurgu yaptığını belirterek; hem belgeseli hem de bu konudaki farklı görüşleri SÜR-KOOP Haber gazetesi aracılığı ile tüm kooperatif ortaklarımızla paylaşıyor.

Ayin Dosyası Sayfa 8 >>

Yeniden Yine 'Uluslararası Lig'deyiz

Bulunduğumuz coğrafya nedeniyle hem siyasi, hem de ekolojik ciddi tehditlerle karşı karşıyayız. Bu durum politik, ekonomik ve sosyal açıdan birçok alanda giderek büyüyen sıkıntılara neden oluyor. Uzun süredir hepimiz bu sürecin farkındayız ve mevcudiyetimizi sürdürebilmek için direnmeye çalışıyoruz. Gidişatı değiştirebilmek adına kendi payımıza sektörümüzde daha fazla sorumluluk almaya hazırız.

Gecenin köründe, kelle koltukta soğukta fırtınasıyla, akıntısıyla, dalgasıyla canını dişine takarak mücadele eden, pes etmeden her gün Vira bismillah diyerek rızkını çıkartan balıkçılarımız evvel Allah bütün sıkıntıların üstesinden gelebilecek güçtedir. Gücünü fedakârlığı ve cefakârlığı ile yüzlerce yıldır ispatlamış bu memleketin balıkçıları, yurdumuzun ve mavi vatanın öz sahibi ve efendisidir.

Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği (SÜR-KOOP) önderliğinde kooperatifleri altında bir araya gelerek güç birliği oluşturan balıkçılarımız sahada daha çok yetki devralarak ülkemize sahip çıkma azmi ve gayreti içindedir. Bu konuda bir an önce gerekli adımlar atılmalıdır. Dünya'da bu alanda yapılan başarılı çalışmalar örnek alınmalı, geçmiş projelerde elde edilen tecrübeler dikkate alınmalı, strateji belgelerindeki eylem planlarının temeline baş yetkili olarak bu işin gerçek sahibi ve efendisi atanmalıdır.

Dünya çapında neler yapabileceğimiz konusunda SÜR-KOOP'un daha önce çok güzel ve başarılı girişimleri olmuştur. Malumunuz olduğu üzere; SÜR-KOOP 2014 yılında Haziran ayında imzalanan mutabakat ile Dünya'nın en büyük kooperatifçilik örgütü olan Uluslararası Kooperatif Örgütü (ICA) altında Dünyadaki bütün su ürünleri kooperatiflerinin en üst teşkilatı olan Uluslararası Balıkçılık Kooperatifleri Örgütü'ne (the International Co-operative Fisheries Organisations - ICFO) ülkemiz adına üye olmuştur. Bu üyelik sürecinde yapılan yoğun görüşmeler sonucunda ICFO'nun Büyük Kongresi 2015 yılı Kasım ayında ülkemizde gerçekleştirilmiştir. Bu genel kurul sırasında yapılan seçimde Merkez Birliğimiz, ICFO'nun Başkan Yardımcılığına seçilmiştir. Bu başarılar 2017 yılında da sürdürülmüş ve ülkemiz ertesi dönem Başkan Yardımcılığı görevini sürdürmüştü.

Fakat daha sonraki senelerde SÜR-KOOP'un da bağlı olduğu ülkemizdeki en üst kooperatif teşkilatı olan Türkiye Milli Kooperatifler Birliği

EMEC

Dr. Erhan EKMEN

Ziraat Yüksek Mühendisi

ani bir kararla Uluslararası Kooperatif Örgütü (ICA) üyeliğinden ayrılınca bir süre biz de maa- lesef Uluslararası Balıkçılık Kooperatifleri (ICFO) üyeliğinden otomatikman ayrılmış olduk.

Yaklaşık 5 yıllık bir aradan sonra bu yıl Haziran ayında Antalya'da gerçekleştirilen Avrupa Kooperatifler Merkez Birliği (Cooperatives Europe) Genel Kurul sırasında Türkiye Milli Kooperatifler Birliği tekrar Uluslararası Kooperatif Örgütü üyesi oldu. Dolayısıyla da SÜR-KOOP yeniden Uluslararası Balıkçılık Kooperatifleri Örgütü'ne geri döndü. Büyük memnuniyetle karşılanan bu durum en önemli meyvesini gelecek sene verecek. Yapılan ön görüşmeler sonucu elde edilen intibaa göre 2026 yılında SÜR-KOOP tekrar balıkçılık alanında Dünya'nın kooperatiflerinin çatı teşkilatının Başkan Yardımcılığı görevine gelecek.

Bu durum ülkemiz adına büyük bir onur, Merkez Birliğimiz adınaysa ciddi bir sorumluluk. Fakat burada önemli bir husus var. Ülke olarak üstlenilen sorumluluğun stresi de çok daha büyük. Çünkü bu gelişmeler sonunda yaşanabilecek herhangi bir başarısızlık sadece Merkez Birliğimizin değil, ülkenin başarısızlığı

International Co-operative Fisheries Organisation (ICFO)

A Sector of the International Co-operative Alliance

olarak karşımıza çıkacak. Bu nedenle sorumluluk tek bir kuruma değil, ilgili bütün paydaşlara ait olacak. İster kamu tarafında, ister örgüt tarafında olsun herkesin bu konuda tam desteğine ihtiyaç bulunuyor.

Yeniden yine uluslararası lige çıkıyor olmanın avantajları iyi kullanılmalıdır. Yeni fırsatları en üst seviyede değerlendirmek, ülkemizi Dünya çapında en iyi şekilde temsil etmek ve Dünya'daki başarılı uygulamaları ülkemize getirmek adına şimdiden gerekli tedbirler alınmalı, girişimlerde bulunulmalı ve planlamalar yapılmalıdır.

Merkez Birliğimizin, Uluslararası Balıkçılık Kooperatifleri Örgütü'nün (ICFO) Başkan Yardımcılığı görevi, içinde bulunduğumuz dinamik coğrafya ve bu tip uluslararası avantajlarımızı piyasada rekabet gücüne çevirebilmek için büyük bir fırsattır. Komşu ülkeler, Türk kökenli ülkeler, Müslüman ülkeler ve AB ülkeleri ile ülkemiz arasında balıkçılık sektöründe bulunan

üretici örgütlerinin işbirliği yaparak ekonomik açıdan güçlendirilmesine ve geliştirilmesine yönelik faaliyetlerde bulunulabilir.

Bu konuda birçok ortak projeler yapılabilir. Örneğin; karşılıklı taraflara ait balıkçılık örgütleri arasında teknik eğitim, uzman değişimi konularında bilgi ve deneyim paylaşımı yapılabilir. Ürünlerimizin avlanması, işlenmesi ve depolanması konularında ortak yatırımda bulunma şeklinde karşılıklı işbirliğine gidilebilir. Dünya pazarlarına birlikte açılmaya fırsat verecek ortak markalar oluşturulabilir. Birlikte fuarlar ve sergiler düzenlenebilir ya da dünya çapındaki büyük etkinliklere ortak standlar ile katılım sağlanabilir.

Ülkemizde kooperatifçilik hareketinin bütün sorunlarına rağmen, uluslararası ilişkileri kullanarak gelişimini artıran bir düzeye ulaşma fırsatı bulması gerçek memnuniyet verici bir durum. Geçen dönemlerde ciddi ikili işbirlikleri, eğitim, yatırım ve ortak girişimler için başlangıçlara vesile olan bu fırsatın gelecek sene bizleri daha güzel yeni ufuklara ulaştıracağına inanıyorum. 🐟

TÜM ŞEHİT VE GAZİLERİMİZİ
MİNNETLE ANIYORUZ
**ZAFER BAYRAMIMIZ
KUTLU OLSUN**

WWW.SUR.COOP

SÜR-KOOP HABER

İmtiyaz Sahibi ve Yayınlayan

S.S. Su Ürünleri Kooperatif Birlikleri Merkez Birliği Adına

Ramazan ÖZKAYA

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Mine CANIKLI

Genel Yayın Yönetmeni

Reyhan YAKIŞIR

Haber Müdürü

Erdoğan KARTAL

Grafik-Tasarım

Ayhan ELMALIPINAR

Merkez Adres: Konur 2 No:52/10 Bakanlıklar /ANKARA

Tel: 0312 419 22 88 • Faks: 0312 419 22 89

www.sur.coop • info@sur.coop • sur_koop@yahoo.com.tr

Yayın Türü: Yaygın Süreli Yayın - AĞUSTOS 2025 - ANKARA

Yazarların sorumluluğu yazarlara, ilanların sorumluluğu sahiplerine aittir.

“Made in Venezuela” Ticaret Fuarı ve Türkiye-Venezuela Balıkçılık Alanında İşbirliği Toplantısı Yapıldı

16 ve 17 Haziran 2025 tarihlerinde İstanbul'daki Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) merkezinde “Made in Venezuela” Ticaret Fuarı düzenlenmiştir. Söz konusu Fuar, Venezuela hükümetinin önde gelen Venezuela şirketleriyle birlikte ihracat potansiyeli olan ulusal ürünleri, çeşitli sektörlerdeki yatırım fırsatlarını ve Venezuela'nın en dikkat çekici destinasyonlarının cazip turizm tekliflerini sergileyen bir platform görevi görmüştür.

Fuar kapsamında Venezuela ve Türkiye'den temsilcilerin katılımıyla iki ülke arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesine yönelik bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Toplantıya Türkiye tarafını temsilen Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürü Sn. Turgay TÜRKYILMAZ, Genel Müdür Yardımcısı Dr. Erdi GÜNEŞ, Yetiştiricilik Daire Başkanı Tanju ÖZDEMİR, Avcılık ve Kontrol Daire Başkan Vekili İlhan ÜZE, DEM-BİR Yönetim Kurulu Üyesi Cüneyt TOKER ve Merkez Birliğimiz adına Dr. Ercan ERDEM katılım sağlamıştır. Venezuela tarafından ise Balıkçılık Bakan Yardımcısı, Balıkçılık Genel Müdürü ve Venezuela'da su ürünleri üretimi konusunda çalışan firma temsilcileri katılım sağlamıştır.

Toplantıda, daha önce İzmir'de yapılan görüşmelerde alınan kararlar ve bu kararlar doğrultusundaki gelişmeler gözden geçirilmiştir. Türkiye tarafı; Venezuela'da su ürünleri sektöründe yatırım yapmak isteyen veya balıkçı gemisi ile avcılık yapmak isteyen Türk yatırımcılara ne gibi teşvikler yapılacağı, Türkiye'den gelecek balıkçılara ne gibi haklar sağlanacağı ve bu gemilerin avcılık izni alabilmesine yönelik süreçlerin neler olduğu konularında bilgi talep etmiştir.

Taraflar, İstanbul'da düzenlenen fuarın bir benzerinin Kasım 2025'te Venezuela'da gerçekleştirilmesi hususunda mutabakata varmıştır. Bu kapsamda, Türk yatırımcıların Venezuela'daki mevcut durumu yerinde görebilmesi adına ülkeyi istedikleri zaman ziyaret edebilecekleri belirtilmiştir.

Toplantı sonunda iki ülke arasında temel konuları içeren bir İyi Niyet Mektubu'nun yazılmasına ve taraflar tarafından karşılıklı olarak imzalanmasına karar verildi. 🐟

Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi 39. Mezuniyet Töreni'ni Gerçekleştirdi

Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi 39. Mezuniyet törenine SÜR-KOOP Genel Başkanı Ramazan ÖZKAYA katılım sağladı. Gençlerin bu sektör için ne kadar önemli olduklarının altını çizen ÖZKAYA; yeni mühendislerimize başarılar dileyerek, Su Ürünleri Kooperatif Birlikleri Merkez Birliği, İzmir Bölgesi Su Ürünleri Kooperatifleri Birliği ve Çeşmealtı Su Ürünleri Kooperatifi adına birinci, ikinci ve üçüncü olan mühendislere hediyelerini takdim etti.

Katılımcı Bilimden Ortak Eylemliliğe: Saros Körfezi Koruma ve Restorasyon Programı Eylem Planı Çalıştayı Düzenlendi

Yolda Girişimi kurulduğu 2015 yılından bu yana, denizel ve karasal sürdürülebilir alan kullanım ve üretim sistemlerini uygulayan küçük ölçekli üreticiler ile dayanışma içinde doğanın korunması ve iklim krizi ile mücadele amacıyla çalışmaktadır.

Bu doğrultuda hem biyolojik çeşitlilik hem de küçük ölçekli balıkçılık açısından taşıdığı büyük önem nedeniyle Ege Denizi'nde iki yıl süren ve ilgili tüm aktörlerin temsiliyetinin sağlandığı katılımcı bir süreçle, biyolojik çeşitliliği sürdürülebilir küçük ölçekli balıkçılıkla entegre eden denizel bir mekansal önceliklendirme çalışması yürüttük.

Hedefimiz, koruma çalışmalarının yönlendirilmesi gereken öncelikli alanları belirlemektir. Sadece biyolojik çeşitlilik ya da küçük ölçekli balıkçılık açısından önemli alanlara odaklanmadık. Aynı zamanda bu alanların karşı karşıya olduğu tehdit yoğunluğunu ve bugüne dek aldıkları koruma yatırım düzeyini de dikkate aldık.

Böylece hem biyolojik çeşitlilik hem de sürdürülebilir küçük ölçekli balıkçılık için kritik, hem diğer alanlara göre daha fazla tehdit altında, hem de bugüne dek az veya hiç koruma yatırımı almamış alanları tespit ettik. Yaklaşık iki yıl süren bu bilimsel önceliklendirme çalışmamız, Saros Körfezi'nin ev sahipliği yaptığı türler, ekosistemler ve sürdürülebilir küçük ölçekli balıkçılık açısından yukarıda belirttiğimiz kriterler ışığında Ege kıyılarında koruma çalışmalarının yönlendirilmesi gereken en öncelikli alan olduğunu ortaya koydu.

Bu hassas ekosistem köpekbalıkları, vatozlar, deniz memelileri, deniz çayırları, mercan toplulukları gibi korunması gereken öncelikli tür ve habitatlar kadar başta küçük ölçekli balıkçılar olmak üzere, geçimini denizden sağlayan yöre halkı için de hayati önem taşıyor.

Ancak Saros, günümüzde hızla artan tehditlerle karşı karşıya: Deniz ve kıyı ekosistemleri bozuluyor, küçük ölçekli balıkçılar geçim sıkıntısı yaşıyor, biyolojik çeşitlilik azalıyor.

Dayanışma İçinde Saros Körfezi'nin Doğasını ve Sürdürülebilir Küçük Ölçekli Balıkçılığı Korumak

Bu nedenle Saros Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi de dahil olmak üzere tüm Saros Körfezi için, başta küçük ölçekli balıkçılar olmak üzere bölgedeki tüm ilgili aktörlerle birlikte kapsayıcı ve uzun vadeli bir Koruma ve Restorasyon Programı başlattık. Yürüttüğümüz bu süreç, bilimsel bilgi ile geleneksel ekolojik bilgiyi birleştiren, yerel aktörler ile dayanışarak ilerleyen katılımcı bir planlama yaklaşımına dayanıyor. Programımız, Saros'ta gerçek bir dönüşümün ancak bu

coğrafyada yaşayan, başta kadınlar ve gençler olmak üzere, bu denize aşık küçük ölçekli balıkçılar ve yöre halkı ile dayanışma içinde mümkün olacağı inancıyla şekilleniyor.

Dolayısıyla ilk adım olarak ise Saros Körfezi ekosistemlerinin korunması ve restorasyonu ile, başta küçük ölçekli balıkçılar olmak üzere yöre halkının sosyo-ekolojik direncinin artırılması için; tüm ilgili yerel aktörlerin aktif katılımıyla Saros'ta ivedi ve uzun vadeli bir eylem planının geliştirilmesini belirledik ve Turquoise Coast Environment Fund tarafından sağlanan eş-finansman ile çalışmalara başladık.

Bu doğrultuda başta küçük ölçekli balıkçılar olmak üzere ilgili tüm aktörler ile birlikte değerlendirmek ve katılımcı bir eylem planının altlığını oluşturmak üzere 10 Temmuz 2025 tarihinde Çanakkale'de bir çalıştay düzenledik.

Çalıştayda Sürdürülebilir Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği'nin, Çanakkale Bölgesi Su Ürünleri Kooperatifleri Birliği'nin, bölgedeki küçük ölçekli balıkçı kooperatiflerinin, Balıkçılık ve Su Ürünleri İl Şube Müdürlükleri, Çanakkale Tabiat Varlıklarını Koruma Şube Müdürlüğü gibi kamu kurum ve kuruluşlarının, sivil toplum örgütlerinin değerli temsilcileri, araştırmacılar ve uzmanlar ile,

a. Literatür araştırması, saha çalışmaları ve uzman katkıları ile derlenen Saros Körfezi'nde biyolojik çeşitliliği ve sürdürülebilir küçük ölçekli balıkçılığı tehdit eden unsurlar değerlendirildi, detaylandırıldı ve haritalandırıldı,

b. Tehditlerin biyolojik çeşitlilik ve sürdürülebilir küçük ölçekli balıkçılığa yönelik olumsuz etkileri puanlanarak öncelikleri belirlendi,

c. Tehditlere yönelik, devlet dışı aktörler tarafından gerçekleştirilebilecek, koruma eylemleri önerildi,

d. Önerilen koruma eylemlerinin tehditlerin ortadan kaldırılması yönündeki katkısının puanlanması yoluyla önceliği kararlaştırıldı.

Eylem planını nihai haline getirdikten sonra bu planın ve dolayısı ile Saros Körfezi Koruma ve Restorasyon Programının hayata geçmesi için başta küçük ölçekli balıkçılar olmak üzere tüm ilgili aktörler ile dayanışma içinde çalışmalara başlayacağız. 🐟

Avrupa Kooperatifleri (Cooperatives Europe) 2025 Genel Kurulu Antalya'da Gerçekleşti

Uluslararası Kooperatifler Birliğinin en eski ve büyük dört kıta örgütünden biri olan Cooperatives Europe 2025 yılı Genel Kurulu Programı 1-3 Haziran 2025 günü ORKÖOP'un ev sahipliğinde Antalya'da gerçekleştirildi.

Türkiye'den ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinden güçlü bir katılım gerçekleşti. Türkiye Ormancılık Kooperatifleri Merkez Birliği (ORKÖOP) Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Çetiner, ORKÖOP Genel Müdürü Erdem Kaplan, Türkiye Milli Kooperatifler Birliği Başkanı Muammer Niksarlı ile birlikte Genel Kurulda Yönetim Kurulu Üyeleri TESKOMB Genel Başkan Vekili Bahri Şarlı, SÜRKOOP Genel Başkanı Ramazan Özkaya, İstanbul Motorlu Taşıyıcılar Merkez Birliği Genel Başkanı Hani-fi Oğus ve Eczaköop Temsilcisi Uğur Gümüş, Ticaret Bakanlığı Esnaf Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Gözde Ayanoglu, Tarım ve Orman Bakanlığı Genel Müdür Yardımcısı Kutluhan Özdemir ile Daire Başkanı Fatih Kara, Türk Kooperatifçilik Kurumu Başkanı Ali Fuat Ersoy, Gülbirlik Genel Müdürü İbrahim Işidan, Trakya Birlik Kooperatifler Müdürü Mehmet Ersöz gibi önemli isimler yer aldı.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinden Kooperatif Şirketler Mukayyidi Ramadan Öcal, Teşkilatlandırma ve Tescil Şube Amiri Hediye Soyer, Koopbank Yönetim Kurulu Başkanı Haluk Yerli, Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet Safa, Koopbank Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Müdürü Kemal Ataman, Girne Emekçi Kadınlar Kooperatifi Başkanı Emel Kişi, Yönetim Kurulu Üyesi İlhamiye Şenhuy, Kırsal Kalkınma Kadın Kooperatifi (4K Koop) Başkanı Deniz Solyalı, Ada Kadın Kalkınma Kooperatifi Başkanı Bilge Kanlı, Girişimci Kadınlar Kalkınma Kooperatifi Yönetim Kurulu Üyesi Özge Özbekoğlu, Kooperatif Üyesi Özlem Ratip, KMC Danışmanlık Şti. Direktörü Niyal Öztürk Genel Kurula katıldı.

Avrupa genelinde tüm sektörlerden kooperatif işletmelerin sesi olan Cooperatives Europe 32 ülkeden 77 üye kuruluşla birlikte 250.000 kooperatif ve 141 milyon bireysel üyeyi temsil eden, 5,4 milyon kişiye istihdam sağlayan ve sosyal-ekonomik kalkınmada önemli bir roller üstlenen Uluslararası Kooperatifler Birliğinin en büyük kıta örgütüdür. Cooperatives Europe'un Her yıl mali, 4 yılda bir seçimli Genel Kurulu yapılmaktadır.

Ülkemizde 2015 yılında İstanbul'da düzenlenen Cooperatives Europe'un Genel Kurulu 2025 yılında 1-3 Haziran 2025 tarihleri arasında ülkemizde gerçekleştirildi. 1 Haziran günü Cooperatives Europe delegeleri Antalya'ya geldiler. Delegeler arası ön görüşmeler yapıldı ve Başkan Prof Petar Stefanov yönetiminde Cooperatives Europe Yönetim Kurulu toplantısı gerçekleştirildi. 2 Haziran 2025 günü sabahki bölümde Başkan Prof Petar Stefanov, TMKB Başkanı Muammer Niksarlı ve Ticaret Bakanlığı Esnaf Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü, Kooperatifçilik Daire Başkanı Gözde Ayanoglu birer açış konuşması yaptılar. ICA Başkanı Ariel Guarco'nun video mesajı yayınlandı. Daha sonra Genel Kurul Programına geçildi. Genel Kurula ev sahipliği yapan ORKÖOP'u temsilen Genel Başkan Yardımcısı ve Muğla ORKÖOP Başkanı Ahmet Çetiner ve Genel Müdürümüz Erdem Kaplan Antalya'da gerçekleşen Avrupa Kooperatifleri Örgütü'nün 2025 Genel Kuruluna katıldı. 2017 tarihinde beri Uluslararası Kooperatifler Birliğinin dört kıta örgütünden biri olan Cooperatives Europe yönetiminde yer alan ORKÖOP, 2025 yılında üçüncü kez yönetimine seçildi.

Yeni Yönetim Kurulu Avrupa'dan geniş katılımı belirlendi Antalya'daki toplantıda, Avrupa'nın dört bir yanından gelen kooperatif temsilcilerinden oluşan yeni yönetim kurulu

Ünal ÖRNEK
OR-KOOP
Eğit. Araş. Dış İlişkiler Koordinatörü

da oy birliğiyle seçildi. Cooperatives Europe Antalya'da düzenlenen 2025 yılı seçimli genel kurulunda yeni başkan ve yönetimini seçti Giuseppe Guerini örgütün yeni Başkanı olarak seçildi. Önümüzdeki dört yıl boyunca Cooperatives Europe'a liderlik edecek olan Başkan Giuseppe Guerini Almanya'dan DGRV, Fransa'dan Coop FR ve Belçika'dan Febecoop tarafından aday gösterildi. Cooperatives Europe Başkanlığını 2024 yılından beri yürüten Bulgaristan Kooperatifler Birliği'nden Prof Petar Stefanov'a teşekkür ederek devraldı.

Kooperatif dünyasında geniş bir deneyime sahip olan Guerini, CECOP-CICOPA Europe Başkanı, CICOPA Başkan Yardımcısı ve Uluslararası Kooperatifler İttifakı (ICA) Yönetim Kurulu Üyeliği gibi birçok görev üstlenmişti. Ayrıca, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi (EESC) bünyesinde sosyal ekonomi ve kooperatif girişimcilik başta olmak üzere AB Parlamentosu için 30'dan fazla politika önerisinde bulunmuş önemli bir kooperatif lideridir. Giuseppe Guerini, seçim sonrası yaptığı açıklamada şunları söyledi: "Tüm kooperatif sektörlerinde derin dönüşümler yaşanıyor. Cooperatives Europe, bu değişimlerin içinde yer almalı, ekonomik demokrasiyi savunmalı ve kooperatiflerin sesini daha güçlü şekilde duyurmalıdır." dedi.

Cooperatives Europe'un yeni kurul üyeleri:

İñigo Albizuri Landazabal, COCETA (İspanya)
Jacques Debry, Febecoop (Belçika)
Mariam Gabrielyan, Farm Credit Armenia (Ermenistan)
Stephen Gill, Co-operatives UK (İngiltere)
Illia Gorokhovskiy, UKRKOOPSPILKA (Ukrayna)

Mieczysław Grodzki, Ulusal Kooperatif Konseyi (Polonya)

Andreas Kappes, DGRV (Almanya)

Teodora Kuzmanova, CCU Bulgaristan (Bulgaristan)

Catiuscia Marini, Alleanza delle Cooperative Italiane (İtalya)

Thomas Meyer, Coop FR (Fransa)

Ünal Örnek, ORKÖOP (Türkiye)

Anu Puusa, Pellervo (Finlandiya)

Vivian Woodell, İrlanda Kooperatif Konutları (İrlanda)

Ayrıca sektörel örgüt temsilcileri de şu şekilde belirlendi:

Mathias Fiedler, Euro Coop

Leonardo Pofferi, COGECA

Priscille Szeradzki, Avrupa Kooperatif Bankaları Birliği (EACB)

CECOP ve REScoop.eu temsilcileri ise kendi genel kurulları sonrasında atanacaktır.

Ayrıca Avrupa Kooperatifler Topluluğunun örgütü olan Cooperative Europe Genel Kurulunda Türkiye Milli Kooperatifler Birliğinin Cooperatives Europe'a üyeliği oy birliği ile kabul edildi.

Programın öğleden sonraki bölümünde Tarım Reformu Genel Müdür Yardımcısı Kutluhan Özdemir ve ORKÖOP Genel Müdürümüz Erdem Kaplanın açış konuşmalarından sonra iki oturum halinde paneller düzenlendi. "Kooperatiflerin Dış Zorluklar Karşısında Dayanıklılığı, Sürekli Değişen Dünyada Başarı Hikayeleri ve Olumlu Tepkiler" başlıklı birinci oturumda Albatros Kooperatifi & Patio Network temsilen Barış Taşkın, Genç İşi Kooperatif temsilcisi Eda Kayadibinlioğlu ve We Effect Genel Sekreteri Anna Tibblin konuşmacı olarak yer almıştır.

"İç Zorluklar Karşısında Kooperatiflerin Dayanıklılığı, Eğitim ve Beceri Ölçümü: Kooperatif Etkisinin Hesaplanması" başlıklı ikinci panelde Cooperazione Trentina temsilcisi Elena Badeanschi, Doğu Finlandiya Üniversitesi İşletme Okulu Profesörü Anu Puusa ve Osman Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi, Eskişehir Handan Giray konuşmacı olarak yer almıştır. Programın son bölümünde YECN Başkan Anna Loscalzo değerlendirmelerde bulundu.

Programın son bölümünde 3 Haziran 2025 günü yeni Başkan Giuseppe Guerini ve yeni yönetim kurulu delegeleri ile genel bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Yapılacak çalışmalar ve yeni yol haritası hakkında görüş alışverişinde bulunulmuştur. Başkanın teşekkür konuşması ile program sona ermiştir. 🐟

Bakan Yumaklı, Balıkçılarla Buluştu

1. Sayfa Haberin Devamı.

... Bakan Yumaklı, müsilağ sebebiyle gelir kaybına uğrayan küçük ölçekli balıkçıların mağduriyetlerinin giderilmesi için çalışma yapmaya devam ettiklerini belirterek, "Balıkçılarımızın finansal ihtiyaçlarını karşılamak üzere diğer başlıklarda olduğu gibi sübvansiyonlu krediler de balıkçılarımız tarafından kullanılabilir. Son 23 yılda balıkçılarımız tarafından kullanılan sübvansiyonlu kredi tutarı 53 milyar lira. Yine ÖTV'siz yakıtle alakalı son 23 yılda vazgeçilen vergi tutarı destek anlamı itibarıyla 33 milyar lira. 1 Eylül ila 15 Nisan arası balıkçılık sezonu avlanma sezonu, ondan sonra büyük gemiler için büyük tekneler için avlanma yasağı var. Geçen yılki bu dönem açısından söyleyeyim 50 bin tonluk bir palamut hasadı yapıldı, 150 bin ton civarında da hamsi avlandı. Diğer türlerde de oldukça bereketli bir sezon geçirilmiş oldu. 12 metre altındaki küçük gemilerin herhangi bir avlanma yasağı yok, yine koruma kullanma dengesiyle onların da avlanmalarına müsaade ediyoruz. Büyük gemilerin özellikle uluslararası sularda avcılık yapmasını istiyoruz, bunu da destekliyoruz. Geçtiğimiz ay içerisinde ilgili arkadaşlarımız, bakan yardımcımız bazı ülkelere gitti, orada da bunların altyapısını gerçekleştirdi. Biz altyapısını yapacağız, balıkçı reislerimiz de gidip oralarda ülkemizi en iyi bir şekilde temsil etmiş olacaklar." değerlendirmesinde bulundu.

"Bu Sezon 110 Bin Denetim Yapıldı"

Koruma-kullanma dengesinin önemine vurgu yapan Yumaklı, hiçbir şey sonsuz olmadığı gibi denizlerdeki değerlerin de sonsuz olmadığına altını çizdi.

Bakan Yumaklı, "Dolayısıyla bazı uygunsuzluklar tespit edildiğinde bizler de yaptırım-

larımızda hiçbir toleransız olmadan devam ediyoruz. Bu, hem işini doğru yapan hem de bu işten ekmek yiyen büyük çoğunluğun hakkını korumak adına aynı zamanda. Bu sezon 110 bin denetim yapıldı, 18 gemiye, 710 av aracına ve 350 ton su ürününe el konuldu. Su ürünlerini de hayır kurumlarına veriyoruz. Yaklaşık 35 milyon liralık da bir idari para cezası gerçekleştirilmiş oldu." bilgisini verdi.

Dört yılda bir yayımlanan Su Ürünleri Avcılık Tebliği'ni sektörden dört bin kişinin fikirlerini alarak, en son Ankara'da gerçekleştirdiklerini anımsatan Yumaklı, yüzde 95'in üzerinde, neredeyse yüzde 100'e yakın balıkçı reislerinin bu konuda mutabık kaldığını, bunun da kendileri için memnuniyet verici olduğunu anlattı.

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, "Dünyanın büyük filolarıyla boy ölçüşüyoruz, bugün geldiğimiz nokta itibarıyla ülkemizin uluslararası sularda da avcılık konusunda bir otorite olma yolunda çok hızlı bir ilerleme kaydettiğini gururla söylemek istiyorum. İçinde bulunduğumuz Samatya Balıkçı Barınağı 2023'te yeniden revize edildi, tamir edildi. Ulaştırma Bakanlığımız tarafından bugünün rakamlarıyla yaklaşık 50 milyon liralık bir yatırımla yapıldı. Birlikte süreçlerimizin bu anlamda iç içe geçtiği Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımıza ve Değerli Bakanımıza katkılarından ve bize desteklerinden dolayı çok teşekkür ediyorum." şeklinde konuştu. 🐟

2025-2026 Balıkçılık Sezonu: Vira Bismillah!

Değerli balıkçı kardeşlerim, kıymetli deniz dostları;

Her yıl olduğu gibi bu sene de bir sezonun bitişiyle başlayan hazırlık telaşı, takvimlerin 1 Eylül'ü göstermesiyle birlikte yerini "Vira bismillah" heyecanına bırakıyor. 2025-2026 avcılık sezonunun açılışını yapmak üzere gün sayıyoruz. Bakanlığımızın öncülüğünde, valiliklerimiz ve il müdürlüklerimiz tüm illerde hummalı bir çalışma yürütüyor. Limanlarımızda, teknelerimizde, kooperatiflerimizde adeta bir bayram havası var. Bu yıl sezon açılışımızı sadece bir tören değil, aynı zamanda deniz kültürümüzü, mesleğimizin onurunu ve birlik beraberliğimizi yansıtan bir şenlik havasında gerçekleştireceğiz.

Bu sezona, bizler için anlamı büyük bir yenilikle başlıyoruz. Yıllardır dile getirdiğimiz, ilgili kurumlara defalarca ilettiğimiz bir talebimiz nihayet karşılık buldu: 15 Ağustos itibarıyla daha önce sadece olta ve çaparılarla avlanmasına izin verilen palamutların uzatma ağıları ile de avcılığı serbest bırakıldı. Bu uygulamanın hayata geçirilmesi, balıkçılığımız adına geç de olsa önemli ve doğru bir adımdır. Hem kaynakların doğru yönetilmesi hem de özellikle küçük ölçekli balıkçılarımızın gelir çeşitliliğinin artırılması açısından bu kararın çok yerinde olduğunu düşünüyorum. Bu vesileyle emeği geçen herkese teşekkür ediyor, tüm balıkçılarımıza hayırlı olmasını diliyorum.

1 Eylül itibarıyla büyük ölçekli gırgır ve trol teknelerimiz de "vira bismillah" diyerek denize açılacak. Denizin bereketi, limanlarımızdan sofralarımıza uzanacak. Tezgâhlarda, vatandaşlarımızın özlediği palamut, hamsi, istavrit, lüfer ve daha nice türler taze bir şekilde yerini alacak. Balık sofralarımıza bereket, sağlığınıza şifa getirecek.

Balıkçılarımızın tecrübelerine göre; bu yıl palamutun nispeten az olması, fakat hamsinin bol olması umuluyor. Her sezonun bereketi farklıdır; kimi yıl palamut yüzümüzü güldürür, kimi yıl

Ramazan ÖZKAYA
SÜR-KOOP Genel Başkanı

hamsi ağlarımızı doldurur. Bizlere düşen, denizin bize sunduğu nimeti doğru zamanda, doğru yöntemlerle ve sürdürülebilir biçimde avlamaktır.

Bu noktada bir kez daha vurgulamak isterim ki; Denizlerimizi korumak, balıkçılarımızın birinci görevidir. Denizler yalnızca geçim kaynağımız değil, aynı zamanda çocuklarımıza bırakacağımız en değerli mirastır. Sürdürülebilir balıkçılığın temeli, mevzuata ve tebliğe uygun şekilde avcılık yapmaktan geçer. Yer, zaman ve balık boyu yasaklarına hassasiyetle riayet edilmeli; özellikle hamsi avcılığında kota kararlarına uyulmalıdır. Unutmayalım ki; denizlerimizin geleceği, bugün attığımız adımların bir yansıması olacaktır ve denizlerin dengesi bozulursa bereketi de azalacaktır.

Bu sezonun kazasız, belasız, bol ve bereketli geçmesini yürekten diliyorum. Limanlarımızda, kooperatiflerimizde ve teknelerimizde dayanışma ruhunun güçlenerek devam etmesi en büyük temennimdir.

Yeni sezonda rüzgârınız kolayına, ağlarınız dolusuna, yolunuz açık olsun!

Deniz, bereketini, şefkatini ve cömertliğini sizden esirgemesin.

Unutmayın, huzursuz olabiliriz, mutsuz olabiliriz ama umutsuz olamayız. 🐟

S.S. Akçakale Beldesi Su Ürünleri Kooperatifi

Trabzon İli Akçaabat İlçesi Akçakale Beldesinde (şimdiki hali ile mahalle) kurulmuş olup 19 Haziran 2003 tarihinde tescili yapılarak faaliyetine başlamıştır. Halen 85 gerçek kişi ve bir adet tüzel kişiden oluşan 86 ortağı bulunmaktadır.

Kooperatif Başkanlığını kurucu başkan olan Su Ürünleri Mühendisi Cengiz EROL yapmaktadır. Akçakale Beldesi Su Ürünleri Kooperatifi faaliyet bölgesinde 2011 yılında tamamlanan Akçakale Balıkçı Barınağını 2011 yılında on yılına kiralamış ve balıkçı barınağı içerisinde bir adet lokal binası yaparak sosyal yatırımı gerçekleştirmiştir. Lokal binasının tamamlanmasının ardından balıkçı barınağında tüm ortaklarının ve dışarıdan gelecek balıkçı gemilerinin de faydalanacağı şekilde Elektrik ve Su şebekelerini tamamlayarak isteyen tüm balıkçıların bu hizmetten faydalanması sağlanmıştır.

Kooperatif olarak en büyük önceliğimiz olan balıkçıların daha fazla kazanmasına yönelik yatırımlara devam eden kooperatifimiz en büyük yatırımını da balıkçılarımız tarafından avcılığı yapılan ürünlerin pazarlanması doğrultusunda adım atarak "avlanılan balığı pişirerek satmak" amacı balık restoranı açmıştır. Yapımına 2021 yılında başlanan tesis inşaatı 2025 yılında kendi öz kaynakları ile tamamlanarak hizmete açılmıştır. Hizmete açmış olduğumuz tesis ile balıkçımız avladığı balığın satışını direkt kooperatifimize vermekte ve bu yolla satış için fazladan mesai harcamamakta, vatandaşımızın da taze balığa ulaşması sağlanmaktadır. Ayrıca tesis etrafını mesire alanı olması da insanlara dinlenme imkanı sunmaktadır.

Bünyesinde 6 adet sigortalı çalışanı bulunan S.S. Akçakale Beldesi Su Ürünleri Kooperatif Başkanlığı olarak bundan sonraki hedefimiz Balıkçı Barınağımızda avlanılan tüm balıkların

Cengiz EROL
Su Ürünleri Mühendisi
Akçakale Su Ürünleri Kooperatifi Başkanı

satış ve pazarlanmasının kooperatifimiz üzerinden yapılmasının sağlanmasıdır. Bu amaca yönelik olarak planlanan yatırımlarda buz üretim tesisi yapabilmek ve pazarlamaya yönelik donanımlı araç temin etmektir.

Hedeflerimize ulaşmamız için öncelikle Bakanlıkların, Balıkçı Barınaklarını dolgu planları kapsamında çıkarmaları veya kapalı alan yapımı için öngörülen % 2 lik oranın ihtiyaçlar dikkate alınarak yeniden revize edilmesidir. 🐟

Deniz Plastik Kirliliğinin En Ölümcül Hali: Hayalet Balıkçılık

WWF-Türkiye'nin İstanbul Üniversitesi Su Bilimleri Fakültesinden Doç. Dr. Taner Yıldız, Deniz Yaşamını Koruma Derneğinden Engin Hınçer ve WWF-Türkiye'den Togay Tanyolaç tarafından hazırlanan Hayalet Balıkçılık: Hayalet Balıkçılık Deniz Plastik Çöpünün En Ölümcül Haline Son! başlıklı raporu, ülkemiz denizlerindeki terk edilmiş av araçlarının yarattığı ekolojik yıkımı gözler önüne seriyor. Raporda, kaybolan veya bilinçsizce bırakılan balıkçılık ekipmanlarının yıllarca avlanmaya devam ederek hem deniz canlılarına hem de balıkçılık sektörüne verdiği zarar detaylı bir şekilde inceleniyor.

Hayalet Balıkçılık Nedir?

Hayalet balıkçılık, balıkçılık faaliyetleri sırasında denize bırakılan, kaybedilen veya terk edilen ağlar, iğneler, sepetler ve diğer av malzemelerinin, uzun yıllar boyunca su altında kalarak "avlanmaya" devam etmesi olarak tanımlanıyor.

Hayalet Balıkçılığın olumsuz etkileri özetle şu şekilde sıralanıyor:

- Hayalet balıkçılık malzemeleri, deniz tabanında uzun süre kalarak bentik (dip) habitatları tahrip ediyor ve resif yapılarına zarar veriyor,
- Hedef dışı hassas türler olan deniz kaplumbağaları, yunuslar ve deniz kuşları gibi canlıları avlayarak bu türlerin popülasyonlarını tehdit ediyor,
- Hayalet ağlar, kontrolsüz avcılığa neden olarak özellikle genç bireylerin avlanmasına yol açıyor, bu da balık stoklarının yenilenme kapasitesini azaltma suretiyle sürdürülebilir yönetimi zorlaştırıyor,
- Ağların zamanla parçalanmasıyla oluşan mikropplastikler, denizel gıda zincirine karışıyor ve deniz canlıları tarafından yutulularak onlarda çeşitli fizyolojik hasarlara yol açıyor,
- Deniz tabanına takılan ağlar, hem tekne pervanelerine dolanarak kazalara sebep olabiliyor hem de dalış turizmi bölgelerinde görünür kirliliği yaratarak ekoturizmi olumsuz etkiliyor.

Türkiye'de Hayalet Balıkçılığın Boyutu

Türkiye denizlerinde yapılan araştırmalar, hayalet balıkçılığın ciddi boyutlarda olduğunu ortaya koyuyor. Akdeniz ve Ege'de faaliyet gösteren balıkçıların %85'i denizlerde hayalet ağlarla karşılaştıklarını belirtiyor. Marmara Denizi'nde yapılan dalış çalışmalarında, 50 metreden daha sığ sularda bile onlarca terk edilmiş ağ tespit edilmiş durumda. Karadeniz'de ise dip ağları, özellikle yunus ölümlerinin en önemli nedenleri arasında yer alıyor.

Bu bulgular, hayalet balıkçılığın Türkiye'nin tüm denizlerinde yaygın bir sorun olduğunu ve acil müdahale gerektirdiğini gösteriyor. Deniz ekosisteminin sürdürülebilirliği için bu sorunun çözümüne yönelik adımların ivedilikle atılması gerekiyor.

Çözüm Önerileri

- Kayıp Ağların İzlenmesi:** Balıkçıların av araçlarının kayıt edilmesine ilaveten kaybolma durumunda hızlı ihbar ve hesap verebilirlik mekanizmaları ile kayıp ağların tespiti kolaylaştırılmalı.
- Temizleme Seferberliği:** Dalış ekipleri ve balıkçı kooperatifleri işbirliğiyle ölüm tuzağı haline gelmiş ve balık miktarını azaltan hayalet ağların temizlenmesi seferberlikleri düzenlenmelidir. Bu temizliklerde hayalet balıkçılık malzemesinin oluşmamasının öneminin altı çizilmeli.
- Sorumlu Balıkçılık Uygulamaları:** Ağlara biyolojik olarak parçalanabilir işlevsel yöntemlerle balıklara zarar verici etkilerin en aza indirildiği teknolojiler eklenmeli ve çevre dostu malzemelerin kullanımı teşvik edilmeli.

• **Farkındalık Çalışmaları:** Balıkçılar ve yerel halka yönelik eğitim programlarıyla hayalet ağların etkileri konusunda bilinçlendirme yapılmalı.

Sonuç ve Çağrı

Hayalet balıkçılık, Türkiye denizlerindeki biyolojik çeşitliliği ve balık stoklarını tehdit eden ciddi bir çevre sorunu olarak karşımıza çıkarken raporun bulguları, bu sorunun deniz ekosistemleri üzerinde geri dönüşü zor hasarlara yol açabileceğini açıkça ortaya koyuyor.

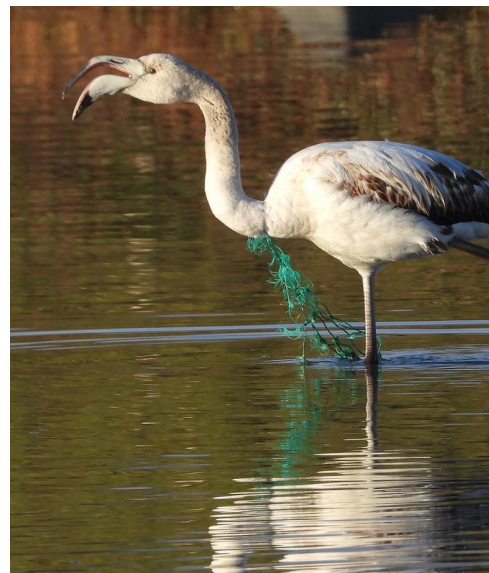
Mevcut durum, acil ve etkili önlemler alınması gerekliliğini işaret ediyor. Denizlerimizin sürdürülebilirliği için tüm paydaşların (balıkçılar, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve ilgili bakanlıklar) işbirliği içinde hareket etmesi hayati önem taşıyor.

Hayalet balıkçılıkla mücadelede zaman kaybetmeden harekete geçilmesi için çağrıda bulunan raporda yarının denizlerini korumak için bugün acilen ve hep birlikte adım atmanın önemi vurgulanıyor.

WWF-Türkiye'nin "Hayalet Balıkçılık Deniz Plastik Çöpünün En Ölümcül Haline Son!" başlıklı raporuna www.wwf.org.tr adresinden ulaşabilirsiniz. 🐟

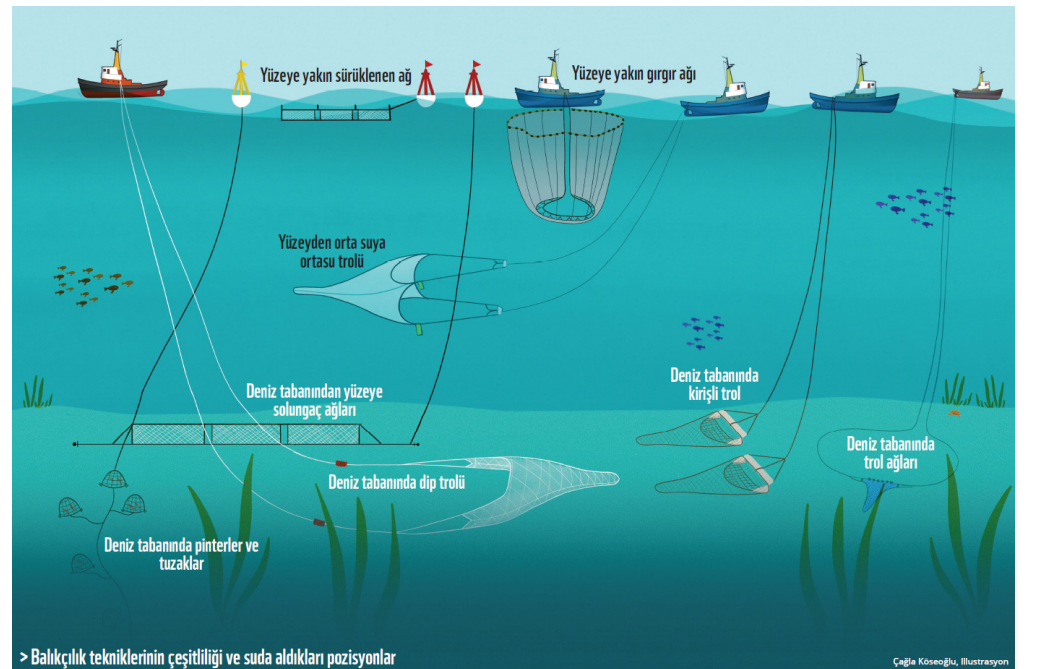
Engin Hınçer

Alaçatı Sulak Alanı'nda hayalet ağı yakalanan genç bir flamingo, 2023 @birdsofalacati © Serap Yurdaer Erboy

7. © Mohamed Abdulraheem / Shutterstock.com

> Balıkçılık tekniklerinin çeşitliliği ve suda aldıkları pozisyonlar

Çağla Koseoğlu, illüstrasyon

Sorun; Balıkçılık, Çözüm; Deniz Koruma Alanları mı?

Dünya genelinde 2 milyardan fazla insan birincil protein kaynağı olarak deniz ürünlerine güveniyor. Deniz ürünleri, yiyebileceğiniz en az çevresel etkiye sahip protein kaynaklarından biridir. Ayrıca, 250 milyondan fazla insan balıkçılık tarafından finansal olarak destekleniyor, ancak birçoğunun karmaşık adalet ve hak sorunları var.

FAO'ya göre, balıkçılık alanlarının %69'u şu anda sürdürülebilir nitelikte ve tüketilen deniz ürünlerinin %82'sini sağlıyor. Bu rakamları %100'e çıkarmak istiyoruz! Ancak **kötü ve yetersiz yönetim**, aşırı avlanmaya ve kötü uygulamalara yol açıyor.

Birçok ülkede balıkçılık onlarca yıldır geliyor. 1980'ler ve 1990'larda yaşanan birçok önemli balık stoku çöküşünün (Atlantik Morinası gibi) ardından, dünya genelindeki hükümetler balıkçılıklarını yönetmek için büyük çaba sarf etti. Amerika Birleşik Devletleri, balıkçılık alanlarının %95'inin tüketilen deniz ürünlerinin %99'undan fazlasını sağlamasıyla sürdürülebilirlik konusunda öncü konumdadır.

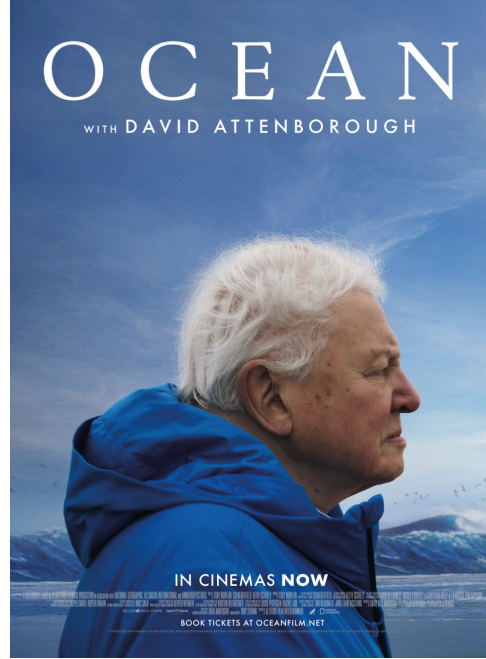
Yukarıdaki satırlar Washington Üniversitesi'nde Ray Hilborn¹ ve birlikte çalıştığı Max Mosler²'in birlikte kurdukları ve yönettikleri sürdürülebilir balıkçılık üzerine görüşlerini paylaştıkları internet sitelerinden alıntıdır (<https://sustainablefisheries-uw.org/about/>). Yazımın ilerleyen kısımlarında bu iki bilim adamının görüşlerine daha çok yer vereceğim. Balıkçılığın önemi, mevcut durumu ve ulaşılmak istenen hedefle ilgili özet niteliğindeki bu bilgilerle bir giriş yaptıktan sonra asıl konumuza, başlığımızda belirttiğimiz sorunun cevabını irdelemeye geçebiliriz!

Bu başlık nereden çıktı?

Son yıllarda, denizlerde biyolojik çeşitliliği korumak, habitat kayıplarının önüne geçmek ve aşırı avcılığı kontrol altına almak için bilimsel ve filmsel (bilimsel verilere ve metotlara dayanan tüm varsayım ve söylemler), ulusal ve uluslararası çalışmaların, projelerin, haberlerin sayısında artış olduğu dikkat çekmektedir. Çeşitli çevrelerce ana sorunun balıkçılık (özellikle dip trolleriyle yapılan), çözümün ise Deniz Koruma Alanları (DKA'lar) olarak gösterildiğine tanıklık ediyoruz. Neredeyse her gün sosyal medyada ve diğer yayın organlarında bu yargıyı destekleyen haberler çıkmakta, çalışmalar yayınlanmaktadır. Son olarak, David Attenborough³ tarafından hazırlanan ve içinde müthiş görüntülerin yer aldığı **David Attenborough ile Okyanus (Ocean with David Attenborough)**⁴

belgeseli de bu iki hususa vurgu yapınca, hem belgeseli hem de bu konudaki farklı görüşleri SÜR-KOOP camiasıyla paylaşmak istedim.

Okyanus belgeselinde, okyanusların yaşam için öneminin yanı sıra, trolün yıkıcı etkileri ve okyanusların %30'unun DKA ilan edilmesi temaları ön plana çıkıyor. Belgeselin son bölümünde, deniz zemininde önüne gelen canlıyı içine katarak, adeta bir savaş aracı gibi yıkıp dökerek ilerleyen bir av aracı (dip trolü), çok etkileyici bir müzikle birlikte izleyenler üzerinde sarsıcı bir etki yaratıyor. Bu görüntüler yazının başlığına ilham kaynağı oldu. Çocukluğumuzdan bu yana kahramanımız olan, önümüzdeki yıl 100. Doğum gününü kutlayacağımız Sir David Attenborough'nun Okyanus belgeselini ve ardından yarattığı tartışmaları ilgiyle takip ettim. SÜR-KOOP'tan Reyhan Hanım telefon açıp, "Önümüzdeki sayı için bir yazı hazırlamak ister misiniz?" diye sorduğunda, David Attenborough ile Okyanus belgeseli hakkında yazılan yorumları okuyordum.

Belgeselle ilgili izleyici yorumları övgü, hayranlık ve minnet duyguları içerirken, bazı bilim adamlarından farklı yorumlar ve eleştiriler olması çok ilgimi çekti. Bir izleyicinin yorumu aynen şöyleydi: *"İnanılmaz bir belgesel; hem göz açıcı hem de yürek burkan bir belgesel. Binlerce yıl boyunca devlet desteğiyle açgözlü deniz endüstrileri tarafından nasıl yok edildiğini gözler önüne seriyor. David Attenborough, 99 yaşında olmasına rağmen güçlü bir muhabir gibi davranıyor. İkonik sesiyle, insanların bu güzel ve değerli su altı bahçelerini nasıl yok ettiğini ifşa ediyor. Bu belgesel, bu tür acımasız eylemler konusunda alarm zillerini çalacak gibi."*

Bir medya organizasyonun değerlendirmesi daha açıklayıcı ve izlemeyenleri belgeseli izlemeye davet eder cinsten; *"Bu etkili belgesel, değişim için harekete geçmeye yönelik güçlü bir çağrı niteliğinde. David Attenborough ile Okyanus belgeselinde kameralar İskoçya'dan Bahamalar'a kadar dünyayı dolaşır ve su altı yaşamının olağanüstü çeşitliliğini inceliyor. Attenborough'nun belgeselleri, göz alıcı görselleriyle biliniyor ve burada su altı diyarları, renkli ve tuhaf şeylerle dolu, uhrevi bilimkurgu film-*

Prof. Dr. Vahdet ÜNAL
Ege Üniversitesi
Su Ürünleri Fakültesi

leri gibi sinematik bir güzellikle tasvir ediliyor. Ancak çok geçmeden, kameralar devasa ticari trol tekneleri tarafından okyanus tabanında sürüklenen ağları ve zincirleri takip ettikçe tansiyon yükseliyor ve duygular sarsıcı bir korkuya dönüşüyor. Her şey ya yakalanıyor ya da peşlerinde yok oluyor; bu yeterince yıkıcı; ancak izleyicilere yakalanan türlerin dörtte üçünün iskarta olarak atıldığı söylendiğinde, fotoğraf daha da karanlık görünmeye başlıyor. Attenborough, modern sömürgecilik (zengin ulusların aşırı avlanması ve kıyı topluluklarının açlığa mahkûm edilmesi) göndermeler yapıyor; ancak aynı zamanda Hawaii'deki balıkçılar ve yaşlılar tarafından yürütülen bir iyileştirme/yenileme projesi gibi, fark yaratmak için mücadele edenlerin çalışmalarına da değiniyor. Tıpkı okyanus ekosistemlerinin hassas dengesi gibi, burada da vahim bilgiler ve umut ışıkları arasında bir denge var. Attenborough DKA'ları kurtarıcı bir çözüm olarak ön plana çıkarıyor. Şu anda dünya okyanuslarının yalnızca %3'ü gerçekten korunuyor olsa da, çoğu ülke bu oranı 2030 yılına kadar %30'a çıkarmayı kabul etti. Attenborough'un da dediği gibi, bilgi değişim için önemli ve okyanusun içinde bulunduğu zorlukları ve türlerin yok olmasının geniş kapsamlı etkilerini vurgulayan bu tür filmler, tartışmaları ve eylemleri doğru yöne taşımaya yardımcı olacaktır (<https://www.commonssensimedia.org/movie-reviews/ocean-with-david-attenborough/>)."

Yukarıdakilere benzer birçok olumlu eleştirinin ardından, Ray Hilborn'un, **"David Attenborough ile Okyanus: Yanlış sorun ve yanlış çözüm!"** isimli yazısını okuyunca, bir şok daha yaşadım. Belgesel beni ne kadar çok etkilediyse, bu yazı da o kadar şaşırtmıştı. Böylelikle, SÜR-KOOP için yazacağım yazının başlığına ve içeriğine karar verdim. Bir şeyin çok ünlü, çok saygın biri tarafından söyleniyor olması, en son teknolojiler kullanılarak çarpıcı bir anlatımla, etkileyici görüntüler eşliğinde sunulması, içinde geçen bilgilerin sorgulanamayacağı anlamına gelmeyebilir. Hilborn'un yazısının tamamı bu yazının ilerleyen bölümlerinde yer almaktadır.

Gerçekten de, aşırı avcılığın, bazı balık stoklarının çökmesinin, biyolojik çeşitliliğin zarar görmesinin, habitatların bozulmasının sorumlusu balıkçılığın (özellikle dip trollerinin) yarattığı etkiler/tehditler ve yeterince deniz koruma alanı olmayışı mı? Keşke tüm sorun bu ikisinden ibaret olsaydı! Deniz ekosistemi ve balıkçılık, son derece dinamik ve karmaşık bir yapıya sahiptir. Sosyo-ekolojik sistemleri, sosyo-ekonomik özellikleri, pazar dinamiklerini, balıkçı davranış ve tutumlarını anlamadan balıkçıyı anlayamayız. Benzer şekilde, biyolojik, ekolojik, fiziksel, kimyasal ve oşinografik özellikleri, besin zinciri ve ağını, demersal ve pelajik balık stoklarının durumunu, av araçlarının özelliklerini, dinamik ve birbirine bağlı sistemleri ve tüm bunların içinde insan faktörünü (balıkçı, işletmeci, tüketici, yönetici ve diğer grupları oluşturan insan faktörü) anlamadan, balıkçılık ve denizlerin sürdürülebilirliğiyle ilgili sorunları ve çözümleri doğru tespit edemeyebiliriz. Konuyu dar bir çerçevede ele almak, kalıcı çözümler üretmekten ziyade, öngörülemez, yeni bir takım sorunların ortaya çıkmasına neden olabilir.

İnsanoğlunun karasal ve denizel ekosistemlere verdiği zararların çok daha kapsamlı ve çeşitli olduğunu çok iyi biliyoruz. Ormansızlaş-

tırma, mono kültür tarım anlayışı, pestisit kullanımı, madencilik, erozyon, kıyısal yapılaşma, kirlilik vb karasal kökenli etkiler ve tehditler ilk akla gelenler. Benzer şekilde, denizel ekosistemlere verdiğimiz zararlar da çok çeşitlidir. Bunlar; aşırı ve yasadışı avcılık, her türlü kirlilik, yaşam alanlarının tahrip edilmesi, kıyı yapılaşması ve tahribatı, istilacı türlerin yayılması vb. İklim değişikliği ise denizel, karasal fark etmezsiniz, tüm gezegeni etkileyen ayrı bir tehdittir.

İnsan kaynaklı çevresel etkiler, dünya var olduğundan bu yana bu denli yıkıcı ve hissedilir olmamıştı! Ekonomik gelişme ve toplumsal refahın artırılması adı altında yürüttüğümüz faaliyetlerin, zamanla değişen davranış ve ter-cihlerimizin, rahat, konfor, lüks arayışlarımızın ve açgözlü, kapitalist, sömürgeci zihniyetin bir asırdan kısa bir sürede gezegeni getirdiği nokta ortada. İnsanın ekosisteme olan etkilerinin hemen hepsi birbiriyle karmaşık bir ilişki içinde giderek büyüyen ve sonunda geri dönüşü olmayan kümülatif bir etki yaratır (bugün ya da yarın). Büyük Pasifik Çöp Yığını, geri dönüşmesi imkansız bir çevre sorunu haline nasıl geldi?

Pasifik Okyanusu'nun kuzey bölümünde, ABD'nin Hawaii ve California eyaletleri arasında yer alan ve **"Büyük Pasifik Çöp Yığını"** olarak adlandırılan çöp yığınının yüzey alanının yaklaşık 1,6 milyon kilometrekare, yani Türkiye'nin yüz ölçümünün neredeyse iki katı olduğu tahmin ediliyor. Uzun ömürlü olması için tasarlanan plastik maddelerin çoğunu doğada çözünmemesi ve bu çöp yığınına çevreye girdabın içerisinde sıkışıp kalması sonucu bu atık yığınının hacmi günden güne büyüyerek geri dönüşmesi neredeyse imkansız çevre sorunu haline geldi. Öte yandan bu çöp yığnında birike-rek su yüzeyini kaplayan plastikler, okyanusun dibine güneş ışınlarının ulaşmasını engelleyerek besin maddesi üreten alg ve plankton gibi canlıların üretim sürecini de sekteye uğrattıyor. Sudaki yaşama verilen her türlü zarar ise domino etkisi yaratarak insan sağlığına ve ülke ekonomilerine de yansıyor. Avustralya'daki Wollongong Üniversitesinden araştırmacıların 2022'de **"Deniz Kirliliği Bülteni"** dergisinde yayımlanan çalışmasına göre, plastik üretiminin artmaya devam etmesi halinde sudaki atıkların neden olduğu küresel ölçekteki ekonomik kaybın 2030'a kadar 229 milyar dolara ulaşması öngörülmüyor (<https://www.ekoioq.com/buyuk-pasifik-cop-yigini-geri-donulmesi-imkansiz-bir-cevre-sorunu-haline-geldi/>).

Tarım, turizm, ulaşım, endüstri kaynaklı kirlilik, denizleri ve balıkçılığı olumsuz etkilerken, balıkçılık kaynaklı kirlilik de hem balıkçılığın kendisini ve hem de turizm, deniz ulaşımı ve yerleşimciler gibi diğer kıyı alanı kullanıcıları ve sektörleri olumsuz etkilemektedir. Örneğin; karies yetiştiriciliğinin özellikle tropikal bölgelerde ciddi çevresel yıkımlara neden olduğunu gösteren birçok çalışma vardır. Özellikle Güneydoğu Asya ve Latin Amerika'da milyonlarca hektar mangrov alanları bu amaçla yok edilmiştir. Oysa mangrovlar kıyı erozyonunu önleyen, karbon tutan ve biyolojik çeşitliliği destekleyen ekosistemlerdir. İklim değişikliği gibi dışsal faktörler ise başlı başına her şeye tehdit oluşturan çok daha büyük ve küresel bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Sonuç olarak, balıkçılık, bahsi geçen insan kaynaklı tehditlerden/etkilerden sadece biridir. Bazı saygın bilim adamlarının çalışmalarına göre, sağlıklı deniz ekosistemi üzerine balıkçılık kaynaklı tehditler, çoğu kıyısal alanda veya ülkede en önemli ilk beş (hatta bazı bölgelerde ilk on) tehdit arasında bile yer almaz!

¹ Ray Hilborn, Washington Üniversitesi Su ve Balıkçılık Bilimleri Fakültesi'nde doğal kaynak yönetimi ve koruma alanlarında uzmanlaşmış dünyaca ünlü bir profesördür. Gıda sürdürülebilirliği, koruma ve popülasyon dinamiği alanlarında dersler vermektedir. Birçok ulusal ve uluslararası saygın ödülün sahibidir ve 7 yıl boyunca ünlü Science dergisinin editörler kurulunda yer almıştır.

² Max Mossler, Arizona Eyalet Üniversitesi'nden Ekoloji ve Sürdürülebilirlik alanında lisans derecesiyle mezun olduktan sonra, Güneydoğu Asya'da ada ada gezerek sosyo-ekolojik sistemler ve korumanın insani yönüyle ilgili gözlem ve çalışmalarda bulundu. Roy Hilborn ile Sürdürülebilir Balıkçılık İnisiyatifi'ni başlatmadan önce, Washington Üniversitesi Deniz ve Çevre İşleri Okulu'ndan Denizcilik Yüksek Lisansı derecesi aldı ve burada çevresel algı ve politika iletişimi üzerine çalıştı. İnsanların çevre sorunları ve koruma hakkında nasıl düşündükleriyle ilgileniyor ve balıkçılıktaki karmaşıklıklar ve "ince" konular hakkında yazıyor.

³ Sir David Frederick Attenborough, 8 Mayıs 1926 İngiltere doğumlu, yayıncı ve doğa tarihçisidir. Cambridge mezunu olan Sir Attenborough, doğa tarihi programlarının yüzü ve sesi olarak uzun ve başarılarla dolu bir kariyere sahiptir. Sir Attenborough, gezegen üzerindeki tüm yaşamı kapsamlı bir araştırma BBC Doğal Tarih Birimi ile birlikte, dokuz Life serisinin yazıp sunulması ile bilinir.

⁴ Okyanuslar (Oceans), Sir Attenborough'nun, gezegenimizin su altı yaşam alanlarını araştırdığı, okyanus keşiflerinin en büyük çağını ortaya çıkardığı ve okyanusun hayati önemini vurguladığı, 2025 yapımı belgesel.

Avustralya'nın Yeni Güney Galler Eyaleti, kıyı deniz ekosistemlerine yönelik tehditleri sıralamış ve en önemli üç tehdidin (1) kentsel yağmur suyu deşarjı, (2) halic girişinin değiştirilmesi ve (3) tarımsal dağınık kaynak akışı olduğunu tespit etmiştir. İlgili çalışmada, rekreasyonel balıkçılık 13., ticari balıkçılık ise 17. tehdit olarak sıralanmıştır. Çözüm olarak gösterilen DKA'ların ise, kıyı sularını en önemli 12 tehditten koruyamadığı rapor edilmiştir!

Diğer yandan, koruma alanlarının ve balıkçılığa kısıtlı alanların faydalarını gösteren çok fazla sayıda makale ve vaka olduğunu biliyoruz. Türkiye'den örnek vermek gerekirse Gökova Körfezinde yaratılan koruma alanlarının çok yönlü pozitif etkiler yarattığına dair birçok çalışma yayınlandı. Akdeniz'de birçok başarılı deniz koruma alanı mevcut. Benimde farklı zamanlarda bir kaç ziyaret etme şansı bulduğum İtalya'da Torre Guaceto, İspanya'da Columbretes Adaları, Tabarca başarılı örnekler olarak ilk akla gelen koruma alanları.

Sicilya'da sadece trol balıkçılığına kısıtlanan Castellammare Korfezi'nde dört yıl içinde dip balıklarında yedi kat artış olduğu saptanmıştır.

Avustralya'da balıkçılığa kısıtlı alanlarda iki yıl içinde balık nüfusunda 2 kat artış gözlemlenmiştir.

Fransa ve İspanya'daki balıkçılığa kısıtlı alanlarda üreyen balıklar, bu alanların 2,5 kilometre dışına kadar taşmıştır.

ABD, Santa Barbara'daki balıkçılığa kısıtlı alanda yapılan araştırmalar, alandaki balıkların, alan içinde yer almayan bölgelerdekilerden daha fazla sayıda ve daha büyük olduklarını ortaya koymuştur.

İspanya, Alikante-Tabarka'da 1996-2002 yılları arasında yapılan çalışmalar, balık yoğunluğunun koruma sağlanan ve balıkçılığın sınırlandırıldığı bölgelerde diğer alanlara göre 1,2 kat daha fazla olduğunu göstermiştir. Tabarka örneğinde, alanda yapılan düzenlemelerin orfoz, beyaz lahos, kara lahos, kupez, ve isparoz gibi türler üzerinde pozitif etki yarattığı kaydedilmiştir.

ABD Kaliforniya'da yapılan araştırmalar belli alanların balıkçılık faaliyetine kapatılmasının hem balıkçılar hem de balıklar için karşılıklı fayda sağladığını ortaya koymuştur. Ancak son zamanlarda, DKA'ların somut faydalar ürettiği vakaların yerel ölçekte olduğuna, bunun küresel balıkçılık sorunlarına çözüm gibi gösterilmesinin sakıncalı olduğuna değinen bilim adamlarının sayıları ve sesleri yükselmeye başladı.

DKA'ların yukarıda özetlenen birçok faydasına ve bu konuda çeşitli ülkelerden başarı örneklerine rağmen, Washington Üniversitesinden Ray Hilborn ile çalışan ve Sürdürülebilir Balıkçılık sitesinin yönetici editörlüğünü yürüten Max Mossler, avlanma yasağı olan DKA'ların biyolojik çeşitliliği korumanın en etkili yolu olduğu yargısının bir dogma olduğunu iddia etmektedir. Zira küresel ısınma, okyanus asitlenmesi, deniz seviyesinin yükselmesi, egzotik türler, deniz taşımacılığı, kıyı şeridi geliştirme ve tortu ve kirleticilerin karasal akışı gibi deniz biyolojik çeşitliliğini tehdit eden birçok balıkçılık dışı tehdit olduğu yaygın olarak kabul edilmektedir. Avlanma yasağı olan DKA'ların bu tehditler üzerinde hiçbir etkisi yoktur.

Max Mossler, 8 Aralık 2021 tarihli yazısında, Cabral ve arkadaşları tarafından hazırlanmış Gıda İçin Küresel Deniz Koruma Alanları Ağı (A Global Network of Marine Protected Areas for Food) isimli önemli bir bilimsel makaleyi ele almıştır. Araştırmacı, deniz koruma alanlarının arttırılmasının denizlerden elde edilen su ürünlerini arttıracağını öne süren makale basıldıktan sonra, aylarca süren kamuoyu eleştirileri ve çıkar çatışması bulgularının ortaya çıktığını ve en sonunda, makalenin Ulusal Bilimler Akademisi Bildirileri (PNAS) tarafından geri çekildiğini belirtmektedir.

Mossler bu makale üzerine yaptığı değerlendirmesi yazısında şöyle devam ediyor: "Cabral ve arkadaşları (2020), okyanusun %5'inin daha balıkçılığa kapatılmasının balık avını %20 artıracığını iddia etti. Bu çarpıcı istatistik harika bir manşet oldu; makale Ekim 2020'de yayınlandığında The Economist, Forbes, Anthropocene Magazine ve The Conversation tarafından

hemen ele alındı. Popüler basında yer aldı (New York Times, Axios, National Geographic ve The Hill makaleye atıfta bulundu) ve sonunda ABD Kongre kayıtlarına geçti; o zamanki Temsilci Deb Haaland, şimdi ise İçişleri Bakanı tarafından bir yasa tasarısına destekleyici kanıt olarak sunuldu. Cabral ve ark. 2020'nin Altmetric Dikkat Puanı (bilimsel bir makalenin ne kadar yaygın paylaşıldığının bir ölçüsü), tüm zamanların en iyi %5'i içinde yer alıyor. Ancak artan basınla birlikte artan inceleme de geliyor. Cabral ve arkadaşları grubunun birkaç yakın işbirlikçisi, PNAS'ın bu yılın başlarında yayınladığı bilimsel eleştiriler yazdı. Eleştiriler, makalenin yetersiz hakem değerlendirmesinden geçtiğini güçlü bir şekilde gösteren hatalara ve imkansız varsayımlara işaret ediyordu."

Max Mossler, 6 Temmuz 2022 tarihli, "Sala ve Arkadaşları 2021'e Eleştiri Nature Dergisi'nde Yayımlandı" isimli bir başka yazısında da, DKA'ların genişletilmesiyle balıkçılığa daha fazla katkı sağlanacağını ortaya koyan bir bilimsel çalışmayla ilgili görüşlerini paylaşmış.

Mossler'in eleştirisinden önce kendi satırlarıyla Sala ve arkadaşlarının makalesinin bir özetine bakalım; "Okyanuslar eşsiz bir biyolojik çeşitliliğe sahiptir, değerli gıda kaynakları sağlar ve antropojenik karbon için önemli bir havuz görevi görür. DKA'lar, okyanus biyolojik çeşitliliğini ve ekosistem hizmetlerini geri kazandırmak için etkili bir araçtır, ancak şu anda okyanusun yalnızca %2,7'si yüksek düzeyde korunmaktadır. Bu düşük okyanus koruma seviyesi, büyük ölçüde balıkçılık ve diğer kullanımlarla ilgili çatışmalardan kaynaklanmaktadır. Bu sorunu ele almak için, bugün ve gelecekte birden fazla fayda sağlayacak yerlerde yüksek düzeyde korunan DKA'lara öncelik vermek üzere bir koruma planlama çerçevesi geliştirdik. Okyanus korumasındaki önemli bir artışın, biyolojik çeşitliliği koruyarak, balıkçılık verimini artırarak ve insan faaliyetlerinden kaynaklanan risk altındaki deniz karbon stoklarını güvence altına alarak üçlü fayda sağlayabileceğini tespit ettik. Sonuçlarımız, çoğu kıyı ülkesinin, biyolojik çeşitliliğin korunması, gıda temini ve karbon depolama olmak üzere bu üç hedefe önemli ölçüde katkıda bulunabilecek öncelikli alanlara sahip olduğunu göstermektedir (Sala ve ark., 2021)."

Dünyanın en saygın dergisinde, en az kendiniz kadar ünlü 25 saygın bilim adamıyla birlikte sıkı bir makale yayınlıyorsunuz ve birileri bu makaleyi eleştirme cesareti gösteriyor. İşte bu adamlar bilimde, teknolojiye, demokraside ve hemen her şeyde böyle ileriye gidiyor! Mossler'in yukarıda bahsi geçen makaleyle ilgili yazısını aşağıda okuyabilirsiniz.

"Geçen yıl, Sala ve ark. 2021, Nature dergisinde yayımlanarak hem bilim camiasında hem de ana akım basında yankı uyandırdı. Makale, deniz koruma alanlarının genişletilerek balıkçılığın durdurulmasının daha fazla deniz ürünü hasadına, daha fazla biyoçeşitliliğe ve daha az karbon ayak izine yol açacağını iddia etti; bu da okyanus için gerçek bir kazan-kazan durumuydu. Makaleye eşlik eden basın bülteni, dip trolünün tüm havayolu seyahatlerinden daha fazla karbon salımına yol açtığına dair dikkat çekici bir istatistiği vurguladı; Sala ve ark. 2021'i konu alan haberler dünya çapında yüzlerce basın kuruluşunda yer aldı. Ancak, "kazan-kazan" iddialarının her birini oluşturmak için kullanılan üç bilgisayar modeli giderek daha fazla incelemeye tabi tutuluyor ve birçok bilim insanı bu modellerin sonuçlarından şüphe duyuyor.

Her şey, ilk olarak 2020 yılında Ulusal Bilimler Akademisi Bildirileri'nde (PNAS) yayınlanan gıda tedarik modeliyle başladı (yukarıdaki geçen çalışmadan bahsediyor). Modeldeki açıklanamayan varsayımlar ve çeşitli veri hataları, muhtemelen PNAS editörünün çıkar çatışması nedeniyle yetersiz bir hakem değerlendirmeyle gözden kaçırıldı. Dergi, Ekim 2021'de makaleyi geri çekti.

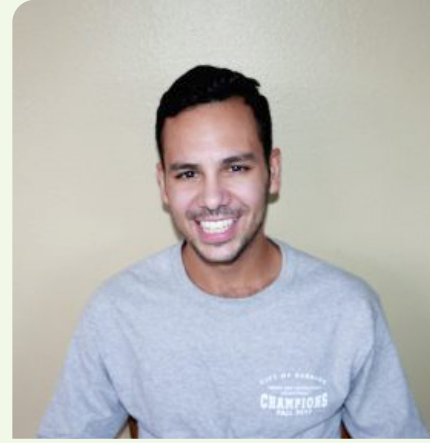
Geri çekmeler bilimde nadirdir ve genellikle yalnızca suistimal vakalarında kullanılır. Zayıf bilimsel çalışmalar, kusurları nedeniyle neredeyse hiç geri çekilmez; bunun yerine, literatürde resmi olarak eleştirilir ve/veya güncellenir. Bu süreç, Sala ve ark. 2021 için başladı ve ilk resmi eleştiri (ve yanıt) bugün Nature dergi-

sinde yayınlandı (ancak birkaç eleştiri ön baskı sunucularında mevcuttu). Ray Hilborn ve Michel Kaiser'in yorumu, tutarsız parametrelere ve varsayımlara dikkat çekiyor ve küresel Deniz Koruma Alanları bilimi ve savunuculuğuna yönelik genel yaklaşımı eleştiriyor."

Ray Hilborn ve Michel Kaiser, DKA'ların her yerde deva gibi gösterilmesine karşı çıkıyor. Natura'da çıkan eleştiri yazılarındaki aşağıdaki satırlara katılmamak mümkün değil! "Elbette okyanusların korunması gereklidir, ancak Sala ve arkadaşları tarafından hazırlanan makale, korumanın öncelikle avlanma yasağı olan DKA'ları kullanılarak sağlanabileceğini öne sürüyor ve etkili olduğu kanıtlanmış bir dizi strateji ve araç içermiyor. Balık stoklarının yeniden inşası ve biyolojik çeşitliliğin korunmasındaki büyük ölçekli başarıların neredeyse tamamı, avlanabilecek balık sayısına getirilen sınırlamalar, balıkçılığın ne zaman ve nerede gerçekleştirilebileceğine dair kısıtlamalar ve ekipman kısıtlamaları gibi balıkçılık yönetimi önlemlerinden kaynaklanmıştır; avlanma yasağı olan Deniz Koruma Alanlarından değil. Basitçe söylemek gerekirse, sürdürülebilir balıkçılık yönetilir, bilime dayanır ve yaptırımlara tabidir. Ancak dünyadaki çoğu Deniz Koruma Alanı için aynı şey söylenemez." Daha fazla bilgi isteyenler için: <https://sustainablefisheries-uw.org/hilborn-kaiser-sala-2021/>

Max Mossler, 28 Mart 2023 tarihli, "Büyük Deniz Koruma Alanları, Taşma Yoluyla Ton Balığı ve Balıkçılara Fayda Sağlıyor Mu?" başlıklı bir diğer yazısında, dünyanın en ünlü bilimsel dergilerinden biri kabul edilen Science dergisinde yayınlanan bir makaleyi masasına yatırmış!

"Medoff ve ark. 2022, Kasım 2022'de Science dergisinde yayınlanan çalışmalarında, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki en büyük deniz koruma alanı olan Papahānaumokuākea deniz ulusal anıtının, ton balığında bir taşma etkisine neden olduğunu iddia ediyor; bu, koruma alanı savunuculuğunun kutsal kasesidir. Taşma,

Max Mossler

Aynı Hedef, Farklı Yol: David Attenborough ile Okyanusa Bilimsel Bir Bakış

"Son filmi "David Attenborough ile Okyanus" harika çekilmiş; yem topu sahneleri inanılmaz olduğu kadar, istenmeyen av görüntüleri de acımasız. Görüntüler güçlü ve filmin harekete geçme çağrısı, okyanus koruma tutkusu idealizm ve sihirli çözümlerin cazibesine dayanan 20 yaşındaki halime hitap ediyor. Bu tutku, beni Washington Üniversitesi'nde yüksek lisans yapmaya teşvik etti ve burada naif idealizim, karmaşıklığa, nüansa ve gerçekleri ortaya çıkarma sürecine duyduğum takdire dönüştü. Dün gece David Attenborough ile Okyanus'u işte bu bilimsel bakış açısıyla izledim.

Bu yazıda, David Attenborough ile Okyanus'taki bazı mesajların ve iddiaların ardındaki bilimi inceliyorum. Attenborough ve ben okyanus konusunda aynı hedefi paylaşsak da (bereketli bir okyanus istiyoruz) oraya nasıl ulaşacağımız konusunda fikir ayrılığına düşüyoruz.

türler korunan bir alanda o kadar çoğaldığında, çevredeki korumasız alanlara taşarak genel popülasyona fayda sağladığında gerçekleşir. Eğer doğrusa, Medoff ve ark. 2022'nin iddiası, 30x30 hareketini ve büyük, açık okyanus DKA'larının oluşumunu destekleyen önemli bir kanıt olacaktır. Ancak, bilimsel verileri dikkatli bir analize dayanmamaktadır." Merak edenler yazının tamamına <https://sustainablefisheries-uw.org/mpa-spillover-hawaii-tuna-medoff/> adresinden ulaşabilir..

Yazının bu bölümünde, Washington Üniversitesinden Ünlü Amerikalı Profesör Ray Hilborn ve Max Mossler tarafından yaratılan Sürdürülebilir Balıkçılık-Sürdürülebilir Deniz Ürünlerinin Bilimi isimli Internet sitesinden aldığım ve yazarların David Attenborough ile Okyanus belgeseli hakkındaki yorumlarını olduğu gibi (virgölüne dokunmadan) vermek istiyorum. Bu iki bilim adamı, her zaman kamuya açık olarak yayınlanmadığı görüş ve analizleri içeren aylık bir bülten hazırlıyor. Bu bülten bana da geliyor. Ayrıca, önerdikleri en son haberleri ve araştırma makaleleri hakkında da benim gibi üyelerini bilgilendiriyorlar. Misyonları; sürdürülebilir balıkçılığın bilimini, politikalarını ve insani boyutlarını anlatmak. Bu amaçla ben de Ray Hilborn'un Temmuz 2025 tarihli açıklamasını birebir çevirisiyle sizlere aktarmak istiyorum. Bunun için kendisinin izni olduğunu belirtmeliyim. Hatta yazısının paylaşılabileceğini özellikle ifade etmiş.

Max Mossler 20'li yaşlarının başlarında, okyanustan alınan hiçbir şeyin sürdürülebilir olmadığını düşündüğü için deniz ürünleri yemezmiş. Bu inancının kısmen, uzun zamandır kahramanı olan David Attenborough'dan ilham aldığını söylüyor. Attenborough'nun hepimizi etkileyen o büyüleyici, fantastik belgeselleri Mossler'in akademik ve kariyer yolunu etkilemiş ve okyanusa ve geleceğe duyduğu derin ilgi de dahil olmak üzere bugün sahip olduğu değerleri şekillendirmesine yardımcı olmuş. Ancak balıkçılık biliminin içine girdikten sonra detaylara, bilimsel çalışmalara giren Mossler'in bazı konulardaki görüşleri ciddi değişim göstermiş.

Deniz Koruma Alanları Okyanusları Korumanın En İyi Yolu mu?

Okyanuslar belgeselinde David Attenborough, dünya okyanuslarının %30'unun "avlanmaya kapalı" DKA'lar olarak belirlenmesi çağrısında bulunuyor. DKA'ları her yerde deva bir çözüm olarak sunuyor, ancak bunlar okyanus yönetimi araç setindeki araçlardan sadece biri. Hassas veya kültürel açıdan önemli yaşam alanlarını korumak için iyi çalışıyorlar, ancak bu alanlar genellikle oldukça küçük; kesinlikle okyanusun %30'u değil. DKA'lar, balıkçılık çabalarını başka alanlara yönlendirerek başka yerlerdeki etkileri artırıyor. Filmde, balıkçılığa fayda sağlamak için bir DKA'nın içinden dışarıya balık taşması bir fayda olarak görülüyor ve gerçekten de bu küçük ölçeklerde gözlemlendi, ancak bölgesel olarak değil; örneğin, filmde övülen 100'den fazla DKA'dan oluşan Kaliforniya DKA ağı, balık bolluğunda bölgesel bir artış göstermedi.

Büyük DKA'lar da filmde övüldüğü kadar etkili değil. Örneğin, 2015 yılında Kiribati, dünyanın en büyük avlanma yasağı olan DKA'sını ilan etti: 3 milyon dönümlük okyanus alanı, neredeyse tamamı daha önce ton balığı avcılığı için kullanılıyordu. Geçen yıl yapılan bir çalışma, bunun ton balığı popülasyonları üzerinde önemli bir etkisi olmadığını gösterdi; balıklar zaten sürdürülebilir bir şekilde yönetiliyordu ve balıkçılar onları başka yerlerde avlıyordu. Kiribati, ton balığı gelirinden milyonlarca dolar kaybetti ve şimdi DKA'yı balıkçılığa yeniden açıyor.

Kiribati, bu kadar çok gelir elde ettiğini bildiği halde neden DKA'yı ilan etti? Birçok DKA ilanında olduğu gibi, sebepler genellikle bilimsel olmaktan çok politiktir.

DKA'lar kurulduktan sonra, bu alanlar dışındaki balık popülasyonlarının arttığı bazı durumlar olmuştur, ancak diğer okyanus ve balıkçılık yönetimi tedbirleri çok daha etkili olmuştur. **Güçlü balıkçılık yönetiminin**

balık popülasyonlarını sürekli olarak iyileştirdiği kanıtlanmıştır. Balıkçılık biliminin dünya çapında ilk kez ivme kazanmaya başladığı 1990'lardan bu yana, yönetilen balıkçılık alanlarının çoğu gelişmiştir. Dünyanın en büyük stok değerlendirme veri tabanının en son güncellemesi, dünya genelinde yönetilen balıkçılığın ortalama olarak ya iyileştiğini ya da halihazırda sağlıklı olduğunu gösterdi. Her zamankinden daha azı azalıyor. Tüm balıkçılığı sürdürülebilir hale getirmek için hâlâ kat etmemiz gereken bir yol var, ancak doğru yoldayız. DKA'lar, dikkati ve fonları daha etkili yönetim yolundan uzaklaştırabilir.

DKA'lar ayrıca filmde gösterilen muhteşem mercan resiflerini, yosun ormanlarını veya deniz çayırı yataklarını en büyük tehditlerden koruyamıyor. Attenborough, balıkçılığı sorun olarak gösteriyor, ancak ben (ve birçok veri) karbon emisyonlarını ve karasal akışı okyanustaki yaşam için en büyük tehdit olarak görüyorum.

Küresel etki değerlendirmeleri (Halpern ve ark. 2019 gibi), deniz ekosistemleri üzerindeki en büyük stres faktörlerinin karbon ve/veya kirlilikle ilgili olduğunu sürekli olarak göstermektedir.

Açık olmak gerekirse, balıkçılığın etkileri vardır. Balıkçılık gıda üretir ve tüm gıda üretiminin etkileri ve dezavantajları vardır. Balıkçılığın sadece bir okyanus sorunu değil, küresel bir gıda sisteminin parçası olduğunu fark ettiğimde tekrar deniz ürünleri yemeye başladım

(ve şimdi başkalarını da yemeye teşvik ediyorum). Okyanustan sürdürülebilir gıda üretimini en üst düzeye çıkarmaya inanıyorum çünkü bu, hayvancılık için kesilen daha az orman, iklim değişikliğine katkıda bulunan daha az diyet emisyonu ve daha fazla insanın denizden sağlıklı ve yağsız proteine erişimi anlamına geliyor. David Attenborough ile Okyanus'ta tasvir edilen trajik sahnelere rağmen, deniz ürünleri için avlanan hayvanlar muhtemelen çoğu çiftlik hayvanından çok daha iyi, daha doğal hayatlar yaşadılar.

Hayvanların gıda olarak kullanılması gerektiğine inanıp inanmamanızdan bağımsız olarak, laboratuvarı yetiştirilen protein ölçeklenebilir, gerçeğini taklit edilebilir ve ekonomik olana kadar -eğer böyle bir şey olursa- insanlar en az bir yüzyıl daha hayvan yemeye devam edecekler. Et yiyen olsun ya da olmasın, okyanusu gıda olarak kullanmak herkesin yararı nadir.

Okyanus genellikle gıda elde etmek için karadan çok daha iyi bir yerdir. Bir orman tarım amacıyla temizlendiğinde, yerel biyotanın neredeyse tamamı yok olur ve o arazinin doğal haline dönmesi yüzyıllar sürer. Okyanus ise farklıdır: Nadir derin deniz mercanları ve sünger yatakları dışında, okyanustaki neredeyse her ekosistem aylar hatta yıllar içinde yenilenir. Attenborough bu noktayı mükemmel bir şekilde ortaya koyuyor. Filmde okyanusun dayanıklılığı ve bolluk yaratma kapasitesi hakkındaki mesaj güçlü ve cesaret verici.

İyi yönetilen dip trolü sürdürülebilirdir

Okyanus'ta Attenborough, deniz ürünlerinin milyarlarca insanı beslemek için önemini kabul ediyor, ancak doğadan yakalanan deniz ürünlerinin yaklaşık %26'sından sorumlu olan dip trolünü filmin ana kötü adamı olarak gösteriyor. Görüntüler, deniz tarağı tarama ve yan av ağırlıklı avlara odaklanarak, bu tür araçların en dramatik ve yıkıcı örneklerini vurguluyor. Bu, güçlü bir anlatım aracı olsa da, küresel dip trolünün doğru bir temsili değil.

Kötü yönetildiğinde veya derin deniz mercanları veya sünger yatakları gibi hassas yaşam alanlarına yerleştirildiğinde, dip trolü yıkıcı olabilir. Ancak dip trolünün çoğu, nispeten dayanıklı olan kum, çamur ve çakılda gerçekleşir. Bu bölgelerdeki bentik topluluklar, özellikle trol iyi yönetildiğinde hızla toparlanır.

İşin sırrı burada: Sürdürülebilirlik, araç türünün değil, yönetimin bir işlevidir. İyi yönetilen dip trol balıkçılığı, etkileri en aza indirmek için mevsimsel kapatmalar, ekipman modifikasyonları, habitat korumaları ve izleme sistemleri gibi araçlar kullanır. Belgeselde tasvir edilenler gibi, yüksek oranda istenmeyen av ve atık içeren kötü yönetilen balıkçılıklar, dip trol balıkçılığının genelini temsil etmez.

Sertifikalandırma ve derecelendirme kuruluşları bu nüansı yansıtır. Deniz Yönetim Konseyi (MSC), dünya çapında 80'den fazla dip trol balıkçılığını sertifikalandırmıştır. Monterey Körfezi Akvaryumu'nun etkili sürdürülebilirlik derecelendirme sistemi olan Seafood Watch,

birçok dip trol balıkçılığını "En İyi Seçim" ve hatta çevresel ve beslenme performansı için en üst düzey unvanı olan "Süper Yeşil" olarak listelemektedir.

Daha derinlemesine bir inceleme için geçen yıl yazdığım bir yazıya bakın: Dip Trol Balıkçılığı Sürdürülebilirliği 101. Birleşik Krallık hükümeti tarafından desteklenen bir deniz ürünleri otoritesi olan Seafish, David Attenborough ile birlikte Ocean dergisine dip trolüyle ilgili teknik bir yanıt da yayınladı.

Bilim temelli bir bakış açısı

David Attenborough bana hâlâ ilham veriyor ve mirası, sürdürülebilir okyanus yönetiminde inanılmaz bir ilerlemeye katkıda bulundu. Sürdürülebilir balıkçılığın büyüyen bir nüfusa protein sağlamaya ve güzel deniz ekosistemlerinin gelişmeye devam edebilmesi için bolluğa olan bağlılığına hayranım. Umarım bu belgeselin ilham verdiği harekete geçme çağrısı, bizi sağlıklı ekosistemlerle uyum içinde sürdürülebilir gıda üretimine değer veren, bilim temelli çözümlere yönlendiren bilimsel bir bakış açısına sahip olur.

Okyanusları ve en büyük tehditlerini önemsiyorsak, dünyayı nasıl besleyeceğimizi de önemsemeliyiz. Bana ve birçok kişiye göre, dünyayı okyanusun bolluğuyla beslemek, karbon emisyonlarını azaltmak ve biyolojik çeşitliliği korumak için sahip olduğumuz en güçlü araçlardan biridir.

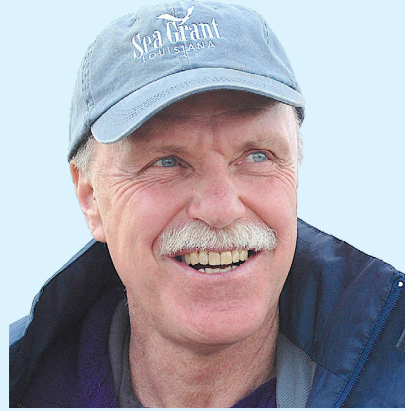
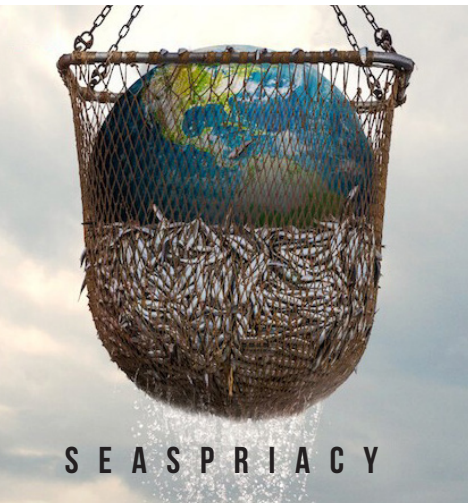
Max Mossler

10 Haziran 2025

Sir Attenborough'nun Okyanuslar belgeseli üzerine Max Mossler'in yorumlarını içeren açıklayıcı yazısının üzerinden daha bir ay bile geçmeden, bu kez Ray Hilborn'un 7-8 paragraflık kısa ama çok açık yazısı düştü posta kutuma.

Ray Hilborn şöyle diyor: "David Attenborough ile Okyanus" beklediğimiz kadar ilgi görmedi, bu yüzden aşağıdakini yayınlamaktan vazgeçtik (üyeler grubuna yazılan açıklama yazısını kast ediyor). Seaspiracy⁵ veya popülerliği zirveye ulaşmış diğer abartılı saçmalıkların aksine, Oceans muhtemelen daha yavaş bir ivmeyle ilerleyecek ve kalıcı olacak. Seaspiracy kadar ilgi çekmese de, gelecekteki öğrencileri, doktora öğrencilerini ve Sivil Toplum Kuruluşları çalışanlarını etkileme olasılığı çok daha yüksek."

⁵ Seaspiracy, İngiliz film yapımcısı Ali Tabrizi'nin yönettiği ve başrolünü oynadığı, balıkçılığın çevresel etkileri üzerine 2021 yapımı bir belgesel filmidir. Film, insanların deniz yaşamı üzerindeki etkilerini inceliyor ve balık tüketiminin sona erdirilmesini savunuyor. Film, plastik kirliliği, hayalet ağlar ve aşırı avlanma gibi okyanusları etkileyen çevresel sorunları ele alıyor ve ticari balıkçılığın deniz ekosistemi tahribatının ana itici gücü olduğunu savunuyor. Film, sürdürülebilir balıkçılık kavramını reddediyor ve Earth Island Institute ve yunus güvenli etiketi ile Deniz Yönetim Konseyi'nin sürdürülebilir deniz ürünleri sertifikaları dahil olmak üzere çeşitli deniz koruma kuruluşlarını eleştiriyor. Ayrıca, kuruluşların evsel plastiği azaltma çabalarını eleştirerek, bunların etkilerini hayalet ağların etkileriyle karşılaştırıyor. Bu girişimleri, balıkçılığın çevresel etkilerini ve balıkçılık endüstrisindeki yolsuzluğu örtbas etmekle suçluyor. Seaspiracy, deniz rezervlerini destekleyerek ve balık tüketimini sona erdirerek sona eriyor. Seaspiracy bazı çevre örgütlerinden, akademisyenlerden ve deniz ürünleri endüstrisi gruplarından ağır tepkiler aldı ve bilimsel gerçekleri çarpıtarak yanlış bir tutum sergilediği iddia edildi.

Ray HILBORN
Fisheries biologist
University of Washington

David Attenborough ile Okyanus: Yanlış sorun ve yanlış çözüm!

1960'larda sürücü eğitimi aldığım, trafik kazalarında ölen ve sakat kalan insanların yarım saatlik bir bölümünü içeren "Signal 30" adlı bir film izleyerek başladık. İlginizi çekerse YouTube'da izleyebilirsiniz. Sınıf arkadaşlarımdan çoğu bu katliamdan mideleri bulanarak ayrıldı. David Attenborough ile Okyanus filmine de benzer bir izleyici tepkisi oldu. Ancak bize Signal 30'un gösterilmesinin sebebi, otomobilleri yasaklamamız veya araba kullanmayı asla öğrenmememiz için değil, araba kullanırken dikkatli olmamız gerektiğini ve sürüşünüzü iyi yönetmezseniz çok kötü şeylerin olabileceğini anlamamız içindi.

David Attenborough ile Okyanus da benzer bir durum. Hassas yaşam alanlarında trol avcılığının, teknenin kenarından kürekle boşaltılan yan avların, ağlara takılan yunus ve kaplumbağaların ve paraketelerde asılı kalan köpekbalıklarının korkunç görüntülerini sunuyor. Başka bir deyişle, kötü yönetilen veya yönetilmeyen balıkçılığın en kötü yönlerini gösteriyor. Mesaj, bunun en kötü şey olduğu değil, norm olduğu. Mesaj, bu tür şeylerin olmaması için balıkçılığın dikkatli bir şekilde yönetmemiz gerektiği değil, balıkçılığın her zaman kabul edilemez çevresel maliyetlere sahip olduğu ve okyanusların en az %30'unun balıkçılığa kapatılması gerektiği.

Okyanusun birçok yerde tehdit altında olduğuna ve harekete geçilmesi gerektiğine kesinlikle katılıyorum. Ancak film tek bir çözüm öneriyor: avlanma yasağı olan DKA'lar. Ancak bir çözüm önermek için tehditleri doğru bir şekilde teşhis etmeniz gerekir. Film, küresel ısınmanın mercan resifleri üzerindeki endişelerini kabul ederken, iklim değişikliğinin okyanusları etkileyen diğer yönlerini (ki bu en büyük tehdittir) göz ardı ediyor. Film ayrıca, yosun ormanları, deniz çayırları, tuz bataklıkları ve kıyı ekosistemleri için belki de en büyük tehdit olan şeyi de göz ardı ediyor: karadan akan tortular, kirleticiler ve genel olarak kıyıya yakın arazi kullanımı. DKA'lar bu tehditleri hiç azaltmıyor.

Bazı yerlerde aşırı avlanma ve istenmeyen avlanma tehdit oluştururken, DKA'lar balıkçılık baskısını azaltmadıkları, aksine onu sadece koruma alanı sınırlarının dışına taşıdıkları için çok yetersiz bir çözümdür. Son 50 yılda balık stoklarının yeniden inşasında elde edilen gerçek başarılar, filo büyüklüğünü ve av miktarını azaltan balıkçılık yönetimi önlemlerinden kaynaklanmaktadır. Dünya genelinde mavi yüzgeçli orkinosların yeniden canlandırıldığını, Atlantik morinası balıklarının birçok yerde yeniden canlandırıldığını, sockeye (Oncorhynchus nerka), pembe ve chum somonlarının (Oncorhynchus keta) Kuzey Pasifik'te rekor düzeyde bollukta olduğunu gördük; tüm bunlar, iyi balıkçılık yönetimi ve DKA'lardan hiçbir katkı olmaksızın bozulmamış yaşam alanları sayesinde gerçekleşti.

Avcılık araç ve gereçlerindeki ve uygulamalarındaki değişiklikler, ton balığı avcılığında yunusların yan avını %98 oranında azalttı ve

bu yöntemlerin uygulandığı yerlerde deniz kuşlarının yan avını %50-90, kaplumbağaların yan avını ise %98'e kadar azalttı. Okyanusun %30'unun kapatılmasının, diğer alanlarda daha fazla avlanma olacağı için yan av üzerinde çok az etkisi olacaktır.

David Attenborough ile Okyanus, kötü yönetilen dip trol avcılığının bentik yaşam alanlarını yok etme ve yüksek yan avlanma oranlarına yol açma potansiyeline sahip olması nedeniyle dip trol avcılığının yasaklanması gerektiğini savunuyor. Ancak Monterey Körfezi Akvaryumu ve Deniz Yönetim Konseyi tarafından yapılan bağımsız bilimsel değerlendirmeler, iyi yönetilen dip trol avcılığının yüksek çevre koruma standartlarını karşıladığını ve sürdürülebilir olduğunu göstermiştir. Elbette, dip trolünün bentik etkilerinin yönetilmesi ve en aza indirilmesi gerekiyor, ancak bu ABD, Yeni Zelanda, İzlanda ve AB'nin birçok yerinde iyi bir şekilde yapıyor.

Son olarak, film okyanusların toparlanabileceğine dair iyimser bir notla bitiyor ve balina popülasyonlarının toparlandığına dair harika görüntüler sunuyor. Bu toparlanmanın DKA'lar ile hiçbir ilgisi yok! Aksine, geleneksel balıkçılık yönetim teknikleri işe yaradı. Okyanusların %30'u balina avcılığına kapatılsaydı, büyük balinalar DKA'lar dışında zıpkınla avlanırdı ve bugün muhtemelen hiç balınamız olmazdı.

David Attenborough'nun okyanusların korunmaya ihtiyacı olduğu konusundaki görüşüne katılıyorum, ancak tehditleri doğru bir şekilde teşhis edip etkili çözümler üretilim."

Ray Hilborn,

Temmuz 2025

Mercan resif ekosistemleri, küresel ısınma ve okyanus asitlenmesi karşısında muazzam zorluklarla karşı karşıya. (a). Güney Büyük Set Resifi'nden mercan ağırlıklı ekosistem. (b). Endonezya, Karimunjawa'dan mercan resifleri, düşük su kalitesi ve fiziksel hasar nedeniyle resif kireçtaşı kaybının etkilerini gösteriyor. Bu durum, mercan resiflerinin okyanusların ısınması ve asitlenmesine maruz kalmaya devam etmesi durumunda beklenen duruma benziyor. (Fotoğraflar: O. Hoegh-Guldberg). Pelejero C, Calvo E, Hoegh-Guldberg O. (2010). Paleo-perspectives on ocean acidification. Trends Ecol Evol. 2010 Jun;25(6):332-44. doi: 10.1016/j.tree.2010.02.002. Epub 2010 Mar 30. PMID: 20356649.

Sonuç

Farklı bakış açıları, tartışmalar ve yapıcı eleştiriler bizi her zaman daha ileriye taşır. Ne yazık ki biz bunu cesaretle, hakkıyla, adabıyla pek yapamıyoruz! Görüldüğü üzere, "Sir" unvanına sahip ünlü İngiliz yayıncı, biyolog, doğa tarihçisi ve yazar olan David Frederick Attenborough'nun müthiş belgeseli bile tartışılıyor, eleştiriliyor. Nature, Science gibi dünyanın en saygın bilimsel dergilerinde çıkan makaleler eleştiriliyor hatta geri çekiliyor. Bu arada, Max Mossler veya Ray Hilborn gibi bilim adamlarının görüşleri de sorgulanabilir. En doğru sonuca bu şekilde ulaşabileceğimizi düşünüyorum. Güzel olan; farklı görüşlerin özgürce ortaya çıkması, onlara ulaşabilmek, böylelikle fikirlerimizi zenginleştirmek ve kararlarımızı en akılcı şekilde (kesinlikle siyasi baskıdan uzak) almak!

Sonuç olarak, içinde balıkçılık (özellikle dip trolü) ve DKA'lar ile ilgili ses getiren mesajlar da barındıran David Attenborough ile Okyanus belgeselini balıkçı camiasından herkesin izlemesi gerektiğini düşünüyorum. Sonrasında düşüncelerinizi, yaşam tarzınızı, yaptığınız işi, gezegene, denizlere bakışınızı, hatta etkinizi, rolünüzü (olumlu-olumsuz) sorgulamanızı tavsiye ediyorum. Balıkçı veya tüketici, bilim adamı veya bürokrat veya STK fark etmez! Yaptığımız iş nedeniyle taraf olsak da, etrafımızdaki olayları, farklı görüşleri, yazılanları, çizilenleri mümkün olduğunca tarafsız bir şekilde akıl süzgecimizden geçirmeyi öğrenmeliyiz. Bu noktada, farklı çevrelerin konuyla ve bu belgeselle ilgili görüşlerini, yorumlarını öğrenmek bana büyük bir keyif verdi. Bakış açım ve fikirlerim zenginleşti. Aslında bu yazıda da bir nevi bunu yapmaya çalıştım. Müthiş bir belgeseli, üzerine yapılan farklı yorumları ve kendi düşüncelerimi sizlerle paylaştım. Büyük bir keyifle hazırladığım bu yazıyı sağa sola çekmek isteyenler çıkabilir. Onlara şunu söylemek isterim; Bu bir balıkçılık veya trol güzelleme değil. Koruma alanları güzelleme veya yergisi de değil. Yapılanı, olanı ve farklı görüşleri içeren, elden geldiğince tarafsız ve gerçekçi olmaya çalışan bir yazı. İddialı ve

taraf olduğu tek bir yer var; **sorun da, çözüm de balıkçılık yönetiminde yatıyor!**

Denizler-okyanuslar yaşamın devamlılığı için en iyi şekilde korunmalı. Sanırım buna kimsenin itirazı olmaz! Ancak bunu yaparken, sürdürülebilirliğe bir tehdit oluşturmadan, bu kaynaklardan en üst düzeyde yararlanma yollarını bulmalıyız. Balıkçılık bu kaynaklardan biri ve başta gıda güvenliği olmak üzere, kıyı topluluklarının geçiminde, kıyısız ülkelerin ekonomisinde, kültüründe çok önemli bir rol oynuyor. Üstelik doğrudan protein ihtiyacımızı karşılıyor ve bunu alternatiflerine oranla daha az çevresel etkide bulunarak gerçekleştiriyor.

Balıkçılığın kıyı ekosistemi üzerindeki olumsuz etkileri çok yönlü ve karmaşık olmakla birlikte, ortaya çıkan problemlerle ilgili çözüm kesinlikle bütüncül, katılımcı bir balıkçılık yönetimi geliştirilmesi ve uygulanmasında yatıyor. Zira balıkçılık yönetimi; sorunları gidermek, yanlışları düzeltmek (cezalandırarak, ödüllendirerek ya da başka bir şekilde) eksiklikleri tamamlamak, kaynakların tahsis ve kullanımında adaleti sağlamak, balıkçıları (yalnızca büyük olanları değil), balıkları (yalnızca pazar değeri yüksek olanları değil), yaşam alanlarını, denizleri korumak ve uzun dönemde balıkçılık sektörünün sürdürülebilirliğini garanti etmek demektir. Bunları gerçekleştirmek için merkezi veya ortak yönetim otoritesi sorumluluk alır. Bu otorite veri toplar, analiz yapar, karar alır, planlama yapar, yürütmeyi formüle eder ve hepsinden önemlisi çıkar gruplarının bugünkü ve gelecekteki davranışlarını kontrol ederek canlı deniz kaynaklarının sürdürülebilirliğini garanti edecek kural ve düzenlemeleri tüm paydaşlarla bir arada geliştirir ve çeşitli yönetim tedbirlerini uygulamaya koyar. Buradan, şu çıkarımda bulunabiliriz, balıkçılık ve kıyı ekosisteminin sürdürülebilirliği ile ilgili ana sorun dip trolleri ve yeterince koruma alanı olmaması değildir. Öyle olsa bile (ki öyle değil), bu bir yanlış yönetim sorunudur ve çözümü de etkili, kararlı, politik baskıdan uzak, bilime dayalı, ekosistem yaklaşımını ve katılımcı yönetim anlayışını içeren bir balıkçılık yönetimindedir. 🐟

SÜR-KOOP Dünya Kooperatifçilik Haritasında!

Dünya Kooperatifçilik Örgütü (ICA), 1895 yılında kurulmuş uluslararası bir kuruluştur. Merkezi Brüksel, Belçika'da bulunan ICA, dünyadaki kooperatifleri desteklemeyi, savunmayı ve birleştirmeyi amaçlar.

Kooperatiflerin sesini küresel düzeyde duyurmak, kooperatif ilkelerini yaymak ve üye kooperatifler arasında iş birliği sağlamak temel görevleri arasındadır. Bugün, 100'den fazla ülkeden binlerce kooperatifi temsil eden büyük bir ağa sahiptir.

Türkiye'deki bazı kooperatif birlikleri ve üst kuruluşları da ICA'ya üyedir. Bunlardan biri olan Türkiye Milli Kooperatifler Birliği aracılığıyla, Türk kooperatifleri uluslararası kooperatif hareketine katılım sağlar, bilgi ve deneyim paylaşımında bulunur ve küresel düzeyde temsil edilir. ICA, Türkiye'deki kooperatiflerin eğitim, kapasite geliştirme ve politika savunuculuğu gibi alanlarda da önemli katkılar sunar.

Bu küresel yapı içinde, su ürünleri kooperatiflerini kapsayan ICFO (Uluslararası Balıkçılık Kooperatifleri Örgütü), ICA'nın su ürünleri alanındaki özel yapılanmasıdır. Türkiye'den Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği (SÜRKOOP), 2014 yılında ICFO'ya resmi üye olmuş ve 2015 yılında Türkiye'de düzenlenen ICFO Genel Kurulu'nda **SÜR-KOOP Genel Başkanı Ramazan ÖZKAYA ICFO Başkan Yardımcılığı görevine seçilmiştir.** Bu görev 2017 yılında yapılan genel kurulda da devam ettirilmiştir. Ayrıca, ICFO tarafından "Dünya Su Ürünleri Kooperatifçiliği Günü"nü üç yılda bir kutlanmasına karar verilmiş ve bu etkinliğin ilk kez 16 Haziran 2018'de İstanbul'da gerçekleştirilmesi planlanmıştır. 2025

yılında ise Türkiye Milli Kooperatifler Birliği aracılığıyla SÜRKOOP, ICFO ile ilişkilerini yeniden güçlendirme sürecine girmiş, İngiltere'nin Manchester kentinde yapılan ICA Genel Kurulu kapsamında ICFO Genel Kurulu'na katılmış ve SÜRKOOP Genel Başkanı Ramazan Özkaya'ya uluslararası delegeler tarafından destek mesajları iletilmiştir.

SÜR-KOOP Dünyanın En Önemli Kooperatifçilik Haritasında Yerini Aldı

Türkiye kooperatiflerinden olan SÜRKOOP uluslararası alanda bir başarıya imza attı. Uluslararası Kooperatifler Birliği (ICA) tarafından hazırlanan ve dünya genelindeki en prestijli kooperatifleri bir araya getiren ICA 2025 Kooperatif Haritası'na SÜRKOOP da dahil edildi. Bu gelişme, SÜRKOOP'un ulusal ve uluslararası düzeyde de tanınan ve örnek gösterilen bir kooperatif haline geldiğini gösteriyor. ICA'nın titiz kriterlerle belirlediği bu haritada yer almak, bir kooperatifin şeffaflık, sürdürülebilirlik, toplumsal fayda ve güçlü yönetim gibi alanlardaki yetkinliğini göz önüne getiriyor. 🐟

Türkiye, FAO Konsey Üyeliğine Seçildi

Türkiye, Birleşmiş Milletler (BM) Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) üst yönetimi olan konsey üyeliğine seçildi.

İtalya'nın başkenti Roma'da FAO Genel Merkezi'nde düzenlenen toplantıda, konsey üyeliği için seçim yapıldı. Toplantıya Türkiye adına Tarım ve Orman Bakan Yardımcısı Ahmet Bağcı da katıldı.

FAO'nun konsey üyeliği seçimi için adaylık sürecinde Türkiye, Fransa, Rusya, Ukrayna ve Belarus yer aldı. Türkiye, Avrupa grubunda 2025-2028 dönemi için konsey üyeliğine seçildi.

141 ülkenin oy kullandığı seçimde Türkiye'ye 127 oy çıktı. Fransa-İtalya ortaklığı 114, Sırbistan-Ukrayna ortaklığı da 90 oyla konsey üyeliğine getirildi. Rusya ve Belarus ise seçimler sonucu elendi.

Bakan Yumaklı: "Sorumluluğumuzu, FAO'nun Temel Değerleri Doğrultusunda Yerine Getireceğiz"

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, Türkiye'nin FAO konsey üyeliğine seçilmesine ilişkin değerlendirmede bulundu.

Değerlendirmede, "Ülkemizin, 2025-2028 dönemi için Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü FAO'nun üst yönetim organı olan

Konsey üyeliğine seçilmesinden büyük memnuniyet duyuyoruz" ifadelerini kullanan Yumaklı, bu sorumluluğu, FAO'nun temel değerleri doğrultusunda; şeffaflık, kapsayıcılık ve iş birliği ilkeleriyle yerine getirmeye kararlı olduklarını bildirdi.

Bakan Yumaklı, Türkiye'nin Konsey üyeliği boyunca, bölgeler arası diyalogu ve ortak çözümleri üretmeye yönelik çabaları desteklemeye devam edeceklerini vurgulayarak, "FAO'nun daha dirençli ve etkili bir yapıya kavuşmasına katkı sağlamak için üye ülkelerle yakın iş birliğimizi sürdüreceğiz. Birlikte çalışarak, küresel gıda sistemlerinin geleceğini şekillendirebileceğimize inanıyoruz." değerlendirmesinde bulundu. 🐟

Türk serbest dalgıç Şahika Ercümen, 27 Haziran 2020'de İstanbul Boğazı kıyılarındaki plastik kirliliğine dikkat çekmek için dalış yapıyor. Şebnem Coşkun / Anadolu Ajansı, Getty Images aracılığıyla (<https://www.ecowatch.com/ocean-cleanup-facts-ecowatch.html>).

Balıkçının Güvenli Limanı: Balıkçı Barınakları

Değerli balıkçılar ve sektör paydaşları; Balıkçının Gazetesi'nin bu sayısında son dönemlerde yaşanan sorunlar nedeniyle balıkçılar açısından önemi bir kez daha gündeme gelen balıkçı barınaklarına değinmek istiyorum. Bu kapsamda; geçtiğimiz aylarda hazırlanan TBMM Su Ürünleri Araştırma Komisyonu Raporu'nda yer alan balıkçı barınakları ile ilgili sorun ve çözüm önerileri ile balıkçıların ve kooperatiflerin yapması gerekenler hakkında bazı görüşlerimi paylaşacağım.

Balıkçı barınakları; balıkçı gemilerinin fırtına, akıntılar ve kötü deniz şartlarında güvenle barınması, avladıkları ürünlerin karaya çıkarılması, elektrik, su, atık su boşaltımı ve soğuk zincir hizmetleri gibi diğer lojistik ihtiyaçlarının karşılanması ve tamir-bakım alanlarının sağlanması gibi işlevleriyle balıkçının ve balıkçı gemileri açısından elzemdir. Kooperatifler eliyle işletildiğinde, sadece teknik bir tesis değil; balıkçının ekmek kapısı, denizle kara arasındaki yaşam hattıdır.

2025 Nisan ayında yayımlanan uzun adı **“BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜNDE YAŞANAN SORUNLARIN ARAŞTIRILARAK ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU RAPORU”** olan ancak yazımın bundan sonraki kısımlarında **“TBMM Su Ürünleri Araştırma Raporu”** olarak bahsedeceğim raporda **Balıkçı Barınakları** ile ilgili oldukça çarpıcı tespitler ve yerinde öneriler yapılmıştır. Rapor; sektör temsilcileri, ilgili bakanlık yetkilileri ve akademisyenler dinlenerek hazırlanmış olup mevcut durumun net bir fotoğrafını sunmaktadır.

Yazımın bundan sonraki kısmında bahse konu TBMM Su Ürünleri Araştırma Raporu'nun balıkçı barınakları ile ilgili bölümlerinden çokça alıntı yaparak rapordan habersiz veya sınırlı bilgi sahibi olan balıkçılarımıza ve sektör temsilcilerine raporun ulaşmasına bir nebze olsun katkıda bulunmayı ve balıkçı barınaklarının balıkçılar açısından önemine bir kez daha dikkat çekmeyi amaçlıyorum.

Raporun tamamına ulaşmak ve okumak isteyenler için aşağıya rapora ulaşabileceğiniz linki bırakıyorum. Ancak linki kopyalayarak veya elle yazarak ulaşmanızın mümkün olamaması durumunda; raporun adını Google'a yazıp arama yaparak ulaşabilirsiniz.

tarafından proje kapsamındaki çalışmalar yürütülmüştür. Proje sonundaki tespit ve öneriler doğrultusunda, barınakların iyileştirilmesi ve sorunlarının giderilmesi için çalışmalar yapılması planlanmaktadır.” (TBMM Su Ürünleri Araştırma Raporu).

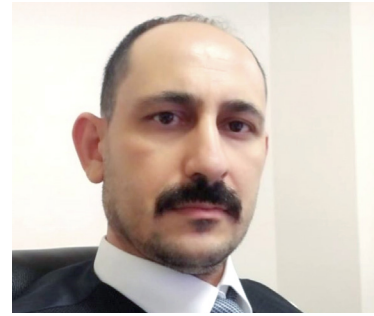
TBMM Su Ürünleri Araştırma Raporu'nda “Türkiye genelinde Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından barınak olarak kabul edilen çeşitli büyüklüklerde 385 adet balıkçı barınağı bulunduğu ayrıca belediyeler, özel müteşebbisler veya balıkçıların kendisi tarafından oluşturulmuş farklı yapılarda iskele veya karaya çıkış noktaları gibi yerler de bulunduğu belirtilmektedir. Ancak bu barınakların dağılımında ciddi bir dengeşizlik vardır. Barınakların %30'u Doğu Karadeniz Bölgesinde, yaklaşık %6'sı ise Akdeniz Bölgesindedir. Doğu Karadeniz'de barınaklar arası mesafe 6 km gibi çok kısa bir seviyedeysen, Akdeniz'de ortalama mesafe 81 km'ye kadar çıkmaktadır. Özellikle Ege ve Akdeniz'deki bazı barınakların ‘büyük ölçekli balıkçı gemilerinin girmesine müsait olmadığı’ belirtilmektedir.

Raporda, barınakların kullanımında yaşanan sorunlar da detaylı biçimde yer almaktadır. Bu kapsamda sportif amaçlı, amatör balıkçılık amaçlı veya gezi teknesi olarak kullanılan küçük gemilerin sayılarının son yıllarda çok fazla arttığı belirtilmektedir. Ayrıca bu teknelerin balıkçı barınaklarında balıkçılardan çok daha fazla yer işgal eder hale geldiği belirtilmektedir. Aynı şekilde denetim eksiklikleri, barınakların amaç dışı kullanımı ve kapasite yetersizlikleri de raporda öne çıkan konulardandır.

İmar ve ÇED sorunları ise raporun en çok yer verdiği başlıklardan biridir. Rapora göre balıkçı barınaklarının yaklaşık %50'sinin imar planı bulunmamaktadır. İmar olmayınca barınakların sınırları tespit edilememekte, alt yapı ve üst yapı tesis etme imkânı bulunmamaktadır. Bu durum, elektrik, su, rühsat ve izin belgeleri gibi temel hizmetlerin alınmasını bile engellemekte; kooperatif yöneticilerini belediyeler ve diğer kurumlar arasında adeta bir bürokrasi labirentine mahkûm etmektedir. Bununla ilgili olarak; raporda, Kıyı Kanunu öncesi yapılmış barınakların mevcut vaziyet planlarının **“imar planı olarak kabul edilmesi”** gerektiği, ayrıca **“hali hazırda ÇED raporu ve imar planı bulunmayan balıkçı barınaklarının bir sefere mahsus ÇED raporundan muaf tutulması”** önerilmektedir.

Çevre yönetimi eksikliklerine de raporda geniş yer ayrılmıştır. Özellikle Karadeniz’de yoğun hamsi ve çaça avında ortaya çıkan balık suları ve sintine atıklarının **“uygun altyapı olmadığı için çoğu barınakta doğrudan denize akabildiği”** belirtilmektedir. Bu hem çevresel kirliliğe hem de balıkçıların cezai yaptırımlarla karşılaşmasına yol açmaktadır. Çözüm olarak **“balık sularının kanal sistemiyle havuzda toplanması, balık yağının ayrıştırılması ve bertaraf edilmesi”** gibi teknik çözümler raporda sunulmaktadır.

Altyapı ve üstyapı eksiklikleri ise neredeyse tüm bölgelerdeki balıkçı barınaklarının ortak bir sorundur. Rapora göre **"balıkçı barınaklarının %73'ünde rıhtım, %87'sinde mendirek ve %92'sinde asfalt kara yolu**" olmasına rağmen çoğu barınakta **"soğuk hava deposu, buz üretim tesisi, bakım-onarım alanı gibi hayati**

Dr. Ercan ERDEM
SÜR-KOOP Genel Müdürü

üniteler” bulunmamaktadır. Raporda balıkçıların barınaklarda sosyal alan ihtiyaçlarını karşılayamadıkları ve balıkçıların zamanlarının büyük bölümünü geçirdikleri barınaklarda oturabilecekleri, sığınabilecekleri ve zaruri ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri yerlerin bulunmadığından şikâyet ettikleri belirtilmektedir.

Rapora göre dip taraması da kritik konulardan biridir. **Balıkçı barınaklarının yaklaşık %70'inin taranmasına, dip temizliğine ve bakım-onarımına ihtiyacı bulunmaktadır.** Mevcut kapasitenin yetersizliği nedeniyle bu işlemler yıllara yayılmakta, kısa sürede kumla dolan barınaklar tekrar kullanılamaz hale gelmektedir.

TBMM Raporunda yer alan en dikkat çekici önerilerden biri Balıkçı Barınağı Yönetim Birlikleri kurulmasıdır. Raporda; barınağın işletilmesiyle ilgili tüm sorumlulukların Balıkçı Barınağı Yönetim Birliği tarafından yerine getirilmesi, barınağın işletilmesinden elde edilen gelirlerin Balıkçı Barınağı Yönetim Birliği tarafından yönetilmesi önerilmektedir. Ayrıca elde edilecek gelirlerin ilgili barınak ya da diğer barınakların ihtiyaçlarının giderilmesinde, barınakların bakım onarımında ve diğer taranmasında kullanılması ve elde edilen gelirlerden yereldeki kooperatiflere belli oranda bir pay verilmesi önerilmektedir.

BTMM Su Ürünleri Araştırma Raporu'nda da belirtildiği üzere; mevcut yasal yapı barınakların kiralanmasında kooperatiflere öncelik vermektedir. Ancak son yıllarda yapılan bazı kiralamalarda barınak kira bedellerinin çok artması ve belirlenen kiralaların üye balıkçılardan toplanmasının zor olması gerekeceği gösterilerek; kooperatiflerin özellikle kendi üyeleri dışında barınaktan faydalanmak isteyen diğer kullanıcılardan çok yüksek bedeller isteyebildikleri belirtilmektedir. Bunun giderek alışkanlık haline dönüşüp kiralama bedelleri düşük olan barınaklarda bile yüksek bağlama ücretlerinin istenmesine neden olduğu ve bu duruma bir çözüm bulunarak bağlama ücretlerine bir standart getirilmesi gerektiği raporda belirtilmektedir.

Barınaklarla ilgili raporda yer verilen önemli sorunlardan bir diğeri ise yetki karmaşasıdır. Balıkçı barınaklarının yapımı, bakımı ve onarımı Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına; bunların imara alınması Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına; kiraya verilmesi Tarım ve Orman Bakanlığına; ve işletilmesi **“su ürünleri kooperatiflerine”** bırakılmıştır. Balıkçı barınaklarını ilgilendiren 16 adet kanun bulunmaktadır. Bu da karar alma süreçlerini yavaşlatmakta, kiralama prosedürlerini karmaşık hale getirmektedir. Raporun önerisi nettir: **“Barınakların etkin yönetimi ve sorunların çözümü için yetki tek bir elde toplanmalı ve ivedilikle yeni bir Balıkçı Barınakları Kanunu çıkarılmalıdır”**.

TBMM Raporuna göre; balıkçı barınaklarında yaşanan sorunların giderilerek daha iyi yönetilmesi, işletilmesi ve etkin kullanılabilmesi için yeni yönetim modellerinin hayata geçirilmesi değerlendirilmelidir. Bu değerlendirmeler yapılırken FAO'nun balıkçı barınaklarının planlanması, yapısı ve yönetim kılavuzu ile BSGM tarafından TÜBİTAK'a yaptırılan Balıkçı Barınakları Araştırma Projesi Raporunda önerilen yönetim modelleri de dikkate alınmalıdır.

Ayrıca BSGM bünyesinde farklı uzmanlık alanlarında çalışabilecek güçlendirilmiş özel bir birim ihdas edilmesi, merkezde olduğu gibi taşrada da benzer şekilde İl Tarım ve Orman Müdürü başkanlığında Balıkçılık Su Ürünleri Şube Müdürlüğü koordinesinde ve mevzuattan gelen yetkileri kapsamında yereldeki ilgili kurum, birlik, kooperatif ve STK'ların temsilcilerinden oluşan Balıkçı Barınağı Yönetim Birliği oluşturulması, barınakların sınıflandırılması (kapasite, büyüklük, sayı vb. kriterlerle), bu sınıflandırma neticesinde her sınıf için farklı yönetim modellerinin oluşturulmasının değerlendirilmesi gerektiği raporda yer verilen bir diğer husustur.

Rapora göre; barınakların sınıflandırılması yapılırken ve yönetim modelleri oluşturulurken balıkçıların barınak içerisindeki alan kullanımı, **küçük balıkçıların maddi imkânsızlıkları** ve yetiştirilicili tesislerinin lojistik alan ihtiyaçları gözeticiler, önce balıkçıların ve yetiştirilicilerin talepleri karşılanarak işlem tesis edilmesi gereklidir. Bütüncül bir yaklaşımla yetkinin tek elde toplanması amacıyla, balıkçı barınaklarının bakım, onarım, sevk, kiralama ve idaresi de dahil her türlü iş, işlem ve faaliyetlerinde Tarım ve Orman Bakanlığı yetkili olmalıdır.

Balıkçıların ve Kooperatiflerin Rolü

Balıkçı barınakları ile ilgili yukarıdaki tüm bu sorunlar ve çözüm önerilerinden bahsettikten sonra, son dönemlerde büyüyerek kamuoyu

Yasama Dönemi: 28

Yasama Yılı: 3

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜNDE YAŞANAN
SORUNLARIN ARAŞTIRILARAK ALINMASI GEREKEN
TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS
ARAŞTIRMASI KOMİSYONU RAPORU

NİSAN 2025

<https://upload.eib.org.tr/874DA6E3B9E446874DA6E3B9E446874DA6E3B9E446874DA6E3B9E446874DA6E3.pdf>

TBMM Raporundan Öne Çıkan Bulgular Sorunlar ve Çözüm Önerileri: İmar, Altyapı, Çevre ve Yetki Karmaşası

“Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü tarafından balıkçı barınaklarında yaşanan sorunların çözümüne yönelik olarak ‘Balıkçılık Kıyı Yapıları Veri Mimarisi ile Gelişim Yol Haritası ve Yönetişim Modelinin Oluşturulması Ar-Ge Projesi’ hazırlanmış ve TÜBİTAK

gündemini meşgul etmeye başlayan ve benim de bu yazıyı yazmama sebep olan barınakların kiralınması ve yönetilmesi konusunda da bir şeyler söylemek isterim.

Yukarıda anlatılanların birçoğu devlet kurumları tarafından yapılması gereken çözüm önerileridir. Oysa ki; balıkçı barınaklarının daha iyi yönetilebilmesi için bu çözümlerin yanı sıra balıkçılar ve kooperatifler olarak bizlerin de dikkat etmesi gereken hususlar vardır.

Malumunuz; su ürünleri kooperatifleri, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu çerçevesinde balıkçıların ortak ekonomik, sosyal ve mesleki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulmuş tüzel kişiliklerdir.

Söz konusu su ürünleri kooperatifleri olunca bu konuda birçok çalışması olan sayın hocamız Prof. Dr. Vahdet Ünal'ın 2006 yılında yayınladığı makalesinden bir bölüme aynen atıfta bulunarak Türkiye'de su ürünleri kooperatifçiliğinin tarihsel gelişimine değinmek istiyorum.

"Türkiye'de su ürünleri kooperatifçiliğinin tarihsel gelişimine bakıldığında, bu tür kooperatifçilik hareketlerinin çok eskilere dayanmadığı ve çok güçlü olmadığı görülür. Koçel (1971) ve Arisoy (1974), Türkiye'de su ürünleri kooperatifçiliğinin 1942 yılında, Halk Bankası'nın öncülüğünde başladığını bildirmektedir. Ticaret Bakanlığı ve Halk Bankası, 1942 yılında Türkiye'deki balıkçılığın geliştirilmesine yönelik bir çalışma programı hazırlamışlardır. Bu programla, balıkçılıkla ilgili kredi, üretim, pazarlama, soğuk hava depolarının yapımı, balık sanayinin kurulması ve balık yağı imalathanelerinin teşkilatlandırılması gibi işlerin Türkiye Halk Bankası'na verilmesi uygun görülmüştür. Bu suretle, ilk defa su ürünleri kredi sağlama imkânı, Halk Bankası tarafından, yerine getirilmiştir. Ancak, Halk Bankası, o zamanlar 5-6 kabzımalın elinde bulunan İstanbul Balıkçılar Cemiyeti ile başa çıkamamış ve bir süre sonra balıkçılığa kredi sağlanması görevi Ziraat Bankası'na verilmiştir. Buna göre, 1163 sayılı kanuna dayanılarak kurulan balıkçılık, süngercilik ve kültür balıkçılığı konusunda çalışan su ürünleri kooperatiflerinin de banka kredilerinden faydalanmaları mümkün olmuştur (Hazar 1990)."

TBMM Su Ürünleri Araştırma Raporu'nda da bahsedildiği üzere: Günümüzde balıkçı barınakları, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından

balıkçı gemilerine hizmet vermek ve balıkçıların lojistik ihtiyaçlarını karşılamak üzere, tarım sektöründen sağlanan ödenekle inşa edilmektedir. Bu kıyı yapılarına ilişkin iş ve işlemler, 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu ve Balıkçı Barınakları Yönetmeliği çerçevesinde yürütülmektedir. Balıkçı barınaklarının kiralınmasında ise **"su ürünleri ile ilgili kooperatif veya birliklere öncelik hakkı tanınmıştır"**.

Buradan hareketle; balıkçı barınaklarının kooperatifler eliyle kiralanarak yönetilmesi hem mevzuata hem de kooperatifliğin temel ruhuna uygun bir uygulamadır. Barınakların balıkçıların doğrudan ortak olduğu kooperatifler tarafından işletilmesi, kıyı kaynaklarının etkin, adil ve sürdürülebilir kullanımını sağlamada önemli bir araçtır.

Ancak son dönemlerde bazı barınaklarda yönetsel sorunlar yaşanmakta, finansal şeffaflık sağlanamamakta ve etkin bir işletme modeli oluşturulamamaktadır. Oysa kooperatiflerin güçlü ve sürdürülebilir olması yalnızca dış desteklerle değil, üyelerinin kendi sorumluluklarını sahiplenmesiyle mümkündür. Balıkçı barınaklarının geleceği yalnızca bakanlık kararlarıyla değil, biz balıkçıların bugünden atacağı adımlarla şekillenecektir.

Bu nedenle; kooperatif üyeleri arasında birlik bilinci oluşturmali **"Bu barınak benim"** düşüncesini tüm üyeler arasında yerleştirmelidir. Barınak kullanımına dair yazılı ve herkesçe kabul edilmiş ortak kurallar belirlenmelidir. Mevcut yöneticiler görevden ayrıldığında bile işleyişin aksamasını önleyecek prosedürler oluşturmali.

Bağlama ücreti gelirlerine bağımlı kalmadan, ortak satış noktaları, işlenmiş ürün satışı ve turistik etkinlikler gibi ek gelir yolları geliştirmelidir. Balıkçı barınakları normalde halkın sürekli girip çıktığı yerler değildir. Barınaklarda yüzmek ve balık tutmak yasaktır. Ancak bazı bölgelerde balıkçı barınakları yöre halkının da kullanımında olan yerler haline gelmiştir. Barınakların halkın doğrudan kullanımına açılmasına yönelik sakinler olmakla birlikte gerekli güvenlik önlemleri alınarak özellikle şehir merkezine yakın ve halkın kolayca ulaşmasının mümkün olduğu barınaklarda mezar alanı, satış alanı, hatta balık restoranları kurulmalıdır. Böylece hem halkın doğrudan taze balığa ulaşması sağlanabilir hem de kooperatif üyeleri tarafından tedarik edilen ürünlerin satıldığı restoranlarda halkın uygun

fiyatlı su ürünleri tüketmeleri sağlanabilir. Bu sayede bağlama ücretlerinden başka geliri olmayan kooperatiflere de ek gelir kaynakları oluşturulabilir.

Unutulmamalıdır ki, kendi yönetim kapasitemizi güçlendirdiğimizde hem devlete karşı daha güçlü bir muhatap oluruz hem de barınaklarımızı geleceğe güvenle taşıyız.

Türkiye'de balıkçı barınaklarının daha verimli, şeffaf ve sürdürülebilir şekilde yönetilmesi için üye kooperatiflere, kooperatif başkanlarına ve balıkçılara yönelik kapsamlı eğitim programlarının da düzenlenmesi gerekmektedir.

Bu eğitimler aracılığıyla aşağıdaki hedeflerin gerçekleştirilmesi mümkündür:

- Kooperatif yöneticilerine verilecek hesaplama ve raporlama eğitimleri sayesinde; gelir-gider kayıtlarının düzenli olarak tutulması, basit ve anlaşılır bir şekilde yıllık faaliyet raporlarının hazırlanması ve bu raporların tüm üyelere açık bir şekilde paylaşılmasının sağlanması ile barınakların ve kooperatiflerin finansal şeffaflığı artırılabilir.
- Kooperatif içinde gönüllü denetim komisyonlarının oluşturulması veya bağımsız denetçileri davet ederek yılda en az bir kez hesapların gözden geçirilmesi sağlanarak kooperatiflerin kendi iç denetim mekanizmalarını kurması sağlanabilir.
- Genç balıkçıların kooperatif işleyişine ve yönetim kurullarına dahil edilmesi ile tecrübe

aktarımı sağlanabilir. Böylece görev devri yapılacak yeni yönetici adaylarının yetiştirilmesi sağlanabilir.

- Ayrıca genç balıkçılara dijital kayıt tutma ve online pazarlama gibi modern beceriler kazandırılarak kooperatiflerin pazarlama kapasiteleri güçlendirilebilir.
- Üyelerden toplanacak küçük paylarla bir **"barınak bakım fonu"** veya **"acil destek fonu"** oluşturması ve bu fonun kullanımının şeffaf bir şekilde raporlamasına yönelik alt yapı sağlanabilir.
- Balıkçıların ve kooperatiflerin yerel paydaşlarla iletişimlerini güçlendirmek amacıyla belediye, sivil toplum kuruluşları ve yerel işletmelerle ortak projeler yapılmasına yönelik proje hazırlama eğitimleri verilebilir.

Son olarak yukarıda anlatılanları birkaç cümleyle özetlemek gerekirse; Yetki karmaşasının giderilmesi, kooperatiflerin şeffaf ve standart işletme modeliyle çalışması, gelirlerin bakım-onarım ve yatırıma yönlendirilmesi, imar planlarının tamamlanması ve balıkçılara yönetim eğitimi verilmesi acil ihtiyaçlardır. **Ancak balıkçı barınaklarının iyi yönetilmesi yalnızca devletin değil, balıkçı ve kooperatiflerin de sorumluluğudur. Ayrıca barınakların doğru yönetilmesi sadece mevcut balıkçıların değil, gelecek nesillerin de mesleki güvencesidir. Unutulmamalıdır ki; iyi yönetilen bir balıkçı barınağı, balıkçının sadece bugünü değil, yarını da korur.** 🐟

Uluslararası Kooperatifler Yılı

"Kooperatifler yeni bir dünya kurar"

"Vira Bismillah"

BALIK AV SEZONU BAŞILIYOR

SÜR-KOOP ADANA | SÜR-KOOP ANTALYA | SÜR-KOOP ARTVİN-RİZE | SÜR-KOOP BURSA | SÜR-KOOP ÇANAKKALE | SÜR-KOOP DOĞU KARADENİZ
SÜR-KOOP HATAY | SÜR-KOOP İÇEL | SÜR-KOOP İSTANBUL | SÜR-KOOP İZMİR | SÜR-KOOP KOCAELİ | SÜR-KOOP MUĞLA | SÜR-KOOP SİNOP
SÜR-KOOP TEKİRDAĞ | SÜR-KOOP AYDIN | SÜR-KOOP BALIKESİR | SÜR-KOOP SAMSUN

www.sur.coop | www.surkoopekutuphane.org

“Kooperatifler Yeni Bir Dünya Kurar”

SÜR-KOOP
E-KÜTÜPHANE
► www.sur.coop